

INCIPIT LIBER X.

Nuus erat a Christo nato, MCCCC, cum iam principes electores incorrigibilē cernerēt Wentzlaū Bohemiam & suū regem, regno illū destituūt: sepe cōmonitū a Summis pōtificibus, ab ipsis electoribus: priuatim ab amicis. Incredibile memoratu est, qua fuerit ignauia, quae solius uētris cura, qua leuitate, & ubi in ira excāduuit, etiā qua crudelitatem, Beluinā ferociā, & suillā inertiam, diuersis per tempora moribus p̄ferebat. Ferunt inter proceres saepe iactātem: si qñ cum exercitu peteret Italiā, adessetq; urbū & agrorū uastationibus, edicto prouisurū: ne quis uino noceret, ne inuaderet: capitale futurū, si quis iniussu eius, cellam uinariā inuaderet: ceterę omnes res militibus ad p̄dā essent expositę. Insignis nimirū, & rege digna cura. Cum iam ciuitates Imperij nouare sacramēta nouo regi iuberētur: soli Nurembergenses pertinaciter inherebant Wentzlaō, asserētes, se uiuēte regē suo nisi iussu eius, alteri non iuratuos: Cunctę grauius urgerētur, misere oratores: qui super ea re sententiā & nutū regis acciperēt: offerentes aureorū uiginti milia, si illos absolueret. Ille contempto auro, mox absoluit: iubēs, ut optimi uini de Reno (Bacharachense uocāt) aliquot plaustra sibi mitterent: Ita summa illi de uino cura fuit. Hoc ergo rege per solēnem sententiā destituto: principes electores, omissa controuersia, quam de Sigismūdo, & Iodoco habuissent, concorditer Robertum Bauarię ducem, comitem Palatinum Reni, ad Imperiū prouehunt. Rex factus coronatur, ab Friderico Coloniensi archiepiscopo, ex more, Aquisgrani: Sed coronam Imperij Romę sumere non properauit, propter ecclesie scisma. Tum uero sub eodem Wentzlaō, iam deposito, coaluit illa foedissima lues Hussitarum, per Pragam primū: inde diffusa per omne regnum: quā Wentzlaus extinguere in stirpe non curauit: fratri Sigismundo iam adultā reliquit: quae necdum, permittente Deo, est extirpata. Initiū eius, similtas scholasticorum fuit. Nam cum Imperator Karolus, publicū Pragae gymnasiū collocasset: idq; summa cura ad bonū modū prouexisset: cum esset Imperator in tantis reipublice curis maximo affectu deditus literis: aderat aliquñ disputātib⁹ in philosophia magistris: & capt⁹ altercationis dulcedine, permāsit auscultās in quartā horā. Cum ab aulicis admonerēt, esse iam dum coenę tēpus, q̄ fastidio premerent rixosarū disputationū: Ille respondit: uos coenā queritote: iste me⁹ cibus: audire de literis, exuperat omne ciborum desyderiū. In hoc gymnasio, cum Teutouici Bohemis p̄ualuisse uidebātur: indoluere Bohemi, q̄ ab aduenis auctoritate, in sua superarent urbe. Ex quib⁹ quidā, iam antea in Angliā studio literarū peregrinatus, Oxouie incubuit literis: Ibiq; Iohānis Wiclef, perniciosissimi heretici librū, qui inscribit̄, De uniuersalib⁹ realibus, cōparauit: in quo de iure diuino, ecclesiastico, & ciuili, deq; ecclesia, & clero, multa perfidissime disse-

Wentzlaus
deponitur.

Beluina ferocia & suilla
inertia.

Nurembergenses
Wentzlaō
fideles.

Vinū Bacherachii.

Electio Roberti
regis.

Hussitarū
secta inualescit.

Hereticus iuciu.

Sigismūdos
amator literarum.

Teutonici
Bohemis in
literis p̄uallere.

eo sumptis suę perfidię argumentis: Bohęmi Teutones quotidie magis ac magis fatigarunt: impetraruntq; a Wentzlaō rege, moribus suis congruentissimo: ut in morem scholę Parisiensis, ea quoq; gubernetur. Quo impetrato Teutones a gubernaculis excludere. Multę interea contentiones, multa cōuicia, & inter iuuenes aliquādo homicidia fiebāt: ad omnia dissimulante ignauissimo rege. Teutones, ubi quid ageretur, intellexerunt: iam apud nonnullos principes & p̄latos, rem detexerunt: locumq; sibi parauerant, interposito iuramēto, super unanimitate: supra duo milia uno die abierunt, trium dierum itinere pergentes, Lipsensem scholam, iam impetrato priuilegio exerērūt. Bohęmi iam in urbe sua soli, quod uoluerunt, manentes: uenena sua iam libere, nullo reclamante, seu reclamare audēte, disseminauerunt.

CA. II.

Stemata Io. Hus.

Wicel' doctrina.

Cremat' publice libri Wicel'.

Errores Wicel' & Husitarum.

Archiep̄s nō adiuuatur a rege.

Error de calice.

Ohannes Hus in hac heresi primus emicuit: uir obscuro loco natus, ex uilla Hus, quod anserē sonat, cognomen mutuatus. Hic, cum esset peracri ingenio, & lingua satis disertus, multūq; dialecticis uteretur, & peregrinis opinionib; delectaretur: auide admodū Wicelistarum doctrinā arripuit: eaq; primū (quod dixim;) Teutonicos magistros uexare cōcepit: sperans per eam occasionē Teutonicos scholam relinquentes. Vbi iam soli Bohęmi, pulsas Teutonib; rem egerunt: laxatis habentibus, Iohannes Hus in populū disseminat zizania sua: Iohannē Wicel' efferens in sermonib; ad populū: asserens se, cum ex hac luce migraret, in eum cupere locum peruenire, quem Wicel' teneret: homo perniciosissime hęresis: cuius libri Londonijs, ab archiepiscopo Cantuariensi, & plurib; episcopis, p̄latis, & doctissimis, ex omni Anglię regno igne cōsumpti, quadragintaquatuor articulis in eo deprehensis. Huius nūc hęresim Bohęmi renouarūt: quorū errores hi fuere potissimi: Papam ceteris esse parem episcopis. Purgatoriū ignem nullum esse. Vanū orare pro mortuis, & auaricię sacerdotalis inuentum. Dei & Sanctor; delendas imagines. Mendicantiū religiones malos demones inuenisse. Sacerdotes paupertatem seruare, solis elemosynis uiuere decere, & oportere. Auricularē confessionem nugacem esse: Sufficere sua quęq; Deo in cubiculo cordis confiteri peccata. Cōmitteriorū inanē usum. Sacerdotē quocūq; loco Christi sacrum corpus conficere. In canonicis horis frustra teri tempora. Ieiunijs ab ecclesia institutis, nihil inesse meriti: His atq; alijs errorib;, per dies magis, atq; magis inforduerūt. Archiepiscopus Pragensis, uir bonus, obuiam initio reb; malis ire contendit: sed dum a rege nō adiuuatur, oneri impar fuit. Serpebat in diem malū uehementius: populū ac terrā omnē uehementer infecit. Eiectus urbe Hus, in uilla originis suę, protegēte se loci dño, quē sibi deuinxerat, maximos agebat cōuentus: multos suos disseminabat errores. Sed necdum de calice uerbū: donec Petr; Dresensis, ex Misna reueniens Pragā, hereticos admoneret. Letati illi inuētū esse articulum, quē Euangelico testimonio tuerent. Illum igitur deinceps inter primos habebant. Wentzlaus ad omnia desedit. Sigismūdu Turcis implicatus, initio curare non potuit: nam nimiū deinde inualuerūt.

III.

LIBRI X. CA. III. ET IIII.

Er id tempus, cum Lubicenses impignoratā a ducib⁹ Saxonie tenerent arcem Bergerdorp, cū suis attinentijs: imposito uiro militari Ottone de Ritzerow, custodiam eius permisere, qui fidelitatis iuramentū & castrensem (quā uocant) fidem illis exhibuisset. Sedebat ille in arce, nihil de quoq̄ mali suspicatus: cum esset nihil quod appareret hostilitatis, inter Saxonie ducem & ciuitatem Lubicensem. Ericus iunior dux Saxonie, cum esset in opido memorato: Ottonē arcis custodē deuocauit: sermonēq; contulit cū illo familiariter: quid in arce ageret, quidue illi operis esset perq̄ dulciter percuntatur: & inter loquendū cum illo arcem petit ascendens. Nemo illi portas habere clausas putabat necessariū: Pign⁹ erat Lubicensiū: nihil erat in medio diffensionis. Sequuti sunt ducē aliquot ex famulis: ut Ottone facile superiores uiribus essent. Cum iam starēt in arce, dux cōuersus in Ottonē. Istud, inquit, patrimoniu meū est: quod haec ten⁹ seruasti: mihi deinceps seruādum linque: tu quo uis abire potes. Tum ille stupefact⁹ Nō hoc inquit ex animo dictū accipio. Ille uero: audis, inquit, quid tibi dico: Abi quo libet: Ista ad me arx pertinebit: a me seruabitur. Cōfusus ille ac totus in se deiect⁹, quo se uerteret nesciebat: precatur, obsecrat per quicquid est sanctū orat, ne se patiat de perfidia notari. Nihil mouet princeps: abiit tristis: & Lubicā protin⁹ ingredit, facilitatē suā accusans se suaq; omnia Lubicēsisibus pmittit: deceptū se, nulla usum fraude. Quid facerēt: Iubent, prestita fide, hospitio immorari. Ille autem melācholia in immensum uexatus & tortus, breui mortē obiit: Dux occupatam arcem, quaqua fide tenuit, seruauit, inde non amico in ciues animo, quos ipse pri⁹ or iniurijs affecerat, permansit: cum rem pignoratam non soluta pecunia per insidias intercepisset. Sed cum ipsi Lubicēses perfidiam, multis literis apud principes accusassent: erant qui illum grauius increparent, q̄ fidem & integritatem suam, mala fraude temerasset, scedassetq;: Efficiūq; est, ut pecunia quam de hoc pignore desumpsit, cumlaretur ei summe, quam de opido Molne pignorato similiter deberet: ut in luitione eius pignoris, utraq; pecunia numeraret. Hoc peractō, tenuit arcem, donec illa per arma adimeretur: quod suo tempore dicitur.

CA. IIII.

Rādēburgēsem Marchiā, tū tenuit Wilhelm⁹ monoculus Misne Marchio, qui fratrem haberet Baltazar (Lantgrauū uocāt, comitē puincialē dicerēt Latini) Tertio ei⁹ generis frater erat Fridericus qui solus reliquit prolem masculā. Nam fratres duo sine legitimo herede decesserāt. Fridericus aut reliquit filios Fridericū, Wilhelmū, Georgiū: a quibus deinceps magna nobilitas prouenit. Interea in Bohemia, Johānes Hus, & Hieronym⁹ ei⁹ discipulus, doctrina & lingua magistrū exuperās: factionem suā miris modis adauxerūt. Cum ergo Pragenses in urbe nouā hausissent calicem uertiginis huius: tumultuatū est, & in urbē ueterē decursum populariter. Concilium publicū iam erat congregatum, tractans, quomō his malis obuiaretur. Cum increbesceret tumult⁹ irruentiū de ciuitate noua: dilapsi qua quisq; poterāt, septem reperti ex patribus fenestris precipitabant. Principes Misnēses primi ad arma uersi: tātā ecclesiastice

Cirruento
cauenda.

Deceptus
se excusato.

Transactio.

Nouitas in
Bohemia.

precipitatur
patricij ex fe
nestra.

unionis iniuriam uindicare statuerunt, Wilhelmus ipse accitis in belli societatem ex fratre Friderico nepotibus, duxit in Pragam: obseditque urbem aliquandiu, & omnia in circuitu vastas, magis ostendit quid sentiret quam efficeret quod uellet. Quo tempore Bernaim dux de Wolgasto, iunctus Baltasar domino Wandalię, auctiorē illum fecit & animosiorē, in hostes suos, Lubicenses. Quadringentis enim lanceis progressi, anni sunt urbem Lubicam territare. Ductorem habuere quendam, qui stipendiū aliquod equestre Lubicę fecisset, dimissus ob improbitatē. Is itinerū gnarus, tum principes ductabat. Ingressi sunt autem per uias ignotas, quas nemo suspicaretur. Ciues autem animo & armis fidentes, ad signū campanę ad arma uocati, quotquot poterāt in equis: ceteri pedites magno agmine prodierunt. Prima illis cura obseruare locū, illumque firmare quo hostes ingressi: tum ceteris oportunis presidium immittere. Quo constituto fidetiores, ducunt in aduersum hostem. Principes manum cernentes, cui impares essent, retro abiēre. Non ausi manum conferre: locum quærunt quem introibant. Cuncti illum septum uiderent presidio, recta contēdunt in Louēborg: Ericum ducē, quę scierāt Lubicenses esse obliquo intuitu, orātes: ut per sua claustra emitteret. Non grauate ille facit quod rogatur, quod & principibus prompte cōsuleret, & non amico esset animo in uicinos ciues. Ita manus insequētium ciuium tum euasere. Multos tamen ex itinere amisere: multa incursantes, ex insidijs diripiētes, abstulere. Cometes per ea tēpora in quadragesima toto fere mēse terruit orbem, cum primus agerēt, post mille quadringentos, annus. Sequutę sunt multorum principū neces & mala in orbe plurima: quę solet crinita stella cum cernitur, omnium iudicio doctiorum portendere.

CA. V.

Amerlanes per ea tempora Tartarorum ductor, maximas res gessit in regnis orientis. Cōgressus Turcorum Imperatori, magno prelio uictor, illum capit: & inclusum cauea, uelut feram circūducit. Damascum, urbē Syrię prepotentē, cepit, diripuit. Omnium artium precipuos in ea magistros, utriusque sexus, traduxit in urbem suę gentis: quam de parua amplificauit: ut esset nomē suum in ea. Cūque sectā Mahumeti ipse probaret: quingētos tamen sacerdotes eius gentis, cōfugiētes in mesquitam eius urbis, incenso templo cōcremauit: dicitās se missum a deo uindicem in Saracenos & Christianos, suę cuiusque legis uiolatores & preuaricatores. Hierosolymā expugnare cōtendit: sed cum bruci & ceterę misce exercitū eius uexarēt: admonitū se interpretatur a deo ea re temperare. Saldanū Babylo nis ad tributa coęgit. Rediens ergo per Persidem: duxit Susam, & omnes eius regionis clarissimas urbes posuit in direptionē suis. Ita per uices succrescunt, qui secula terreant. Sic dispensat ille magnus arbiter orbis. Talis fuit, ut ad uetera redeam, magnus ille Nabugodonosor, Cyrus, & Alexander Macedo: inter Romanos Iulius Cęsar: & ut multa trāsiliam, talis fuit ante aliquot secula, in gēte Mahumetica Saladinus, & nūc uindex orbis terrarum iste Tamerlanus. Sic admonet, per quem reges regnāt, & potētes iusta decernūt. Pretereo multa fabulosa de hoc fortissimo principe. Hoc solum dico: non esse inuentū alium ab aliquot seculis, in ulla gēte ducē: qui paria,

Praga obsidetur.

CCCC. l. a. cę in Lubicenses.

Fuga salutis inimici.

Cometes.

Tamerlanus uictoriosus.

Incendit templum.

Saldanus tyrannus.

Tyranni.

Tamerlanus excellentia.

aut plura, aut maiora, tam breui p̄ficerit. Foelix, heu nimiū foelix: si in uia ueritatis, & zelo iusticię tantos pro uero deo labores exanclasset. Nūc uero copiosam ille recepit, quā querebat mercedem, mūdi gloriā, & hec interim pars eius. Cuius successus, quia in Hierosolyma scripsit nuper Sebastianus Brant: multorum p̄terea aliorū cōmemoratione res peracta est. & nostris uenia institutis, transeat.

Sebastianus
Brant

CA. VI.

Rant per id tempus, ex Vitalianis, aut aliūde gregati pyrate: qui obseruauere in mari Britānico, transeūtes ex Angliā mercatores.

Iam uero Hamburgenses, ea de re p̄moniti, nōnullos etiam ipsi in onerarijs nauib⁹ duxere satellites: ut incolumi a pyratibus nauigatione, suas per mare merces deducerēt. Variam uaccam dixere nauim, quę pro Hāburgēsis pugnabat, Cum autē ad ostia Albis obseruarēt, excubarentq; pyrate, sub insula Saxonū (sic enim appellat Ptolomeus: nostri sacram uocant terram) cōgressi sunt pyratibus, & diu pugnātes, supra quadraginta ceciderunt ex pyratibus. Qui remāsere capti numero septuaginta, quorū primū pilarij Wichmānus & Nicolaus Stortebeker, Hāburgum perducti, publico cęsi gladio, p̄enas dederunt. Regressi in mare ijdem Hāburgenses, aliam manū eiusdē gētis sunt experti. P̄erat Gotfridus Michaelis & Wichboldus, ut ferebāt, bonis litteris instruct⁹, artium magister ferebatur. Cōgressione facta capiūtur ad octuaginta: Simili cum priorib⁹ exitu, iudicio publico cōuicti cedūtur gladio: capitibus fixis ad maris ingressum. Attulerant hi diui martyris Vincētij sacras reliquias: quas littora Hispaniarum p̄dādo, undecunq; cum cetera p̄da intulerāt: nisi martyris diui patrociniū, incolumē habere nauigationē, q̄q; eius ductū uictores essent in omni pyratibus. Sed sanctus ille tam diu tutatus est: quoad superuenirēt, qui dignam p̄donib⁹ mercedē redderēt, nam solutis quas debebāt legibus p̄cenis: poterāt a deo misericordiā impetrare. Inter multa autē eius turbis p̄clara facinora, hoc uel p̄cipuum est: ut incredibili odio habitatores eius infestentur pyratibus. Quippe nauticus popul⁹, nisi incolumē per maria inueniat nauigationē, questu suo magna ex parte fraudatur: quocirca armis infestatur mare tenentes infestum.

Insula Saxo
num.

Pyrate cedūt
gladio.

Alii pyratē
gladio castr.

Hāburgēses
odiūt pyratē
ticam.

CA. VII.

Lricus interim dominus Stargardię, assiduis cōsistationib⁹ urgebat Marchiā, q̄ multa, quę suę ditionis crederent, marchiones possiderēt. Sciebat illo tempore marchionē alijs implicitū bellis,

minus posse tutari uicina sibi loca. Vnde factū est: ut opidum Vredeland, utriq; ditioni cōfine, obsidens, oppugnāret. Ciues q̄ad poterāt resistere: ut fidē dño suo iuratam implerēt. Sed dum ille fortior imminet, q̄ possent illi hostē propulsare, murū ascēdens, capit: Inductū exercitū suū, iussit omnia quę reperta essent diripere: p̄dāq; exportatā, incenso opido, partiti inter militātes. Vfus autē uictorię cursu, rursus duxit in opidum Strutzeburgū, eiusdē ditionis: non minorē intentat s̄uitiā. nam captum opidū militibus in direptionem permisit: expoliatūq; incendit. Ea cum rescisset marchio, ultionem in oportunū tempus distulit. Qua etiam tempestate, cum tertius ageretur eius seculi ann⁹: ciues Magdeburgenses in clerū seuerūt.

Vredeland
opidum
pugnatur.

Strutzebur
gū diripit.

Cler^o Magde-
burgo exul.Simulator
crematur.Ali^o simula-
tor perit.Hypocrita
Lubicæ.Tentat ma-
tronas.Cōuincitur
de hæresi.Relapsus cre-
matur.Eques aura-
tus suspensus

occasione, utinā nō friuola, sumpta de moneta: de qua non satis inter clerū ac populū cōuenit: cum ex sentētia pontificis sui, cui popul^o reniteretur, clerus penderet. Eiecti urbe profugerūt, quo quisq; poterat, maiores cum minoribus. Duorū ex canonicis curiæ, quōs in omni causa suspectiores habebant, direptē incēseq; cōflagrarūt. Exportarūt aut̄ omnia, etiā preciosa ornamenta, quę ad cultū sacrorū pertinerēt: cum acriorē ciuium insolentiā, quę tum euenit, prospicerēt. Per idem tempus, Margareta trium regnorū aq̄uilonariū potens regina: iuuenē, qui forma corporis & etate, uero filio eius, non dispar uideret: cum secretissima quęq; & quę nō solēt, nisi inter matrē & filiū constare signa, prodidisset, instructū ab Olauī filij nutriceq; q̄ se filium ei^o simularet: ipsa mortis filij certissima, cōuictū de falsitate, in Falsteroboden iussit cōcremari. non multo dissimilis res ante tēpora aliquot prouenit in Flādria, de sene: qui se Balduinū quōdam comitē, & deinde Constantinopolitanū cōfingeret Imperatorē: multisq; principib^o fidē faceret. Veram ueri Balduini filiā fallere non potuit: quę deprehēsa falsitate, apud Insulam præclarū opidum, iussit de eo supplicium sumi suspēdio. Ita est exitus dignus falsariorum inuentis.

CA. VIII.

Enerat Lubicam ea tempestate, Wilhelm^o quidam homo cādida ueste indutus, abstinentiæ & signis austeritatis in pœnitentia uultū preferens: quo multos in opinionē suę sanctitatis induxerat, latuit aliquādiu uulpin^o animus, in ouina pelle: sed diu nequicia tegi non potuit. Prodedit se ad fœminas, quib^o de sua sanctitate persuasisse uidebatur: nam illas ad impudiciā, uarijs modis, pertētauit. Qui rumor ubi primū inter fœminas percubuit, ad uiros perducitur. Illi cōperta nequicia ridiculi hominuis: ad inquisitorē hereseos pertrahūt. Erat ex fratrib^o in theologia magister, qui etiā doctus putaretur: qui inquisitionis mandatū sibi ferebat negociū. Ille primū in abdito pertentauit hominem: & ubi reperit de quibusdam uacillātem, pertractū in publicū, de multiplici heresi cōuicit. Morti nimirū capitis hominē: sed in quo frater ille festam ostentationē faceret. Cōuictum iudicialiter hereticum, carceri condemnauit. Conuersionis suę promissionē fecit, & inde, accepta de more in uestē cruce, ad peragēdam aliquādiu in carcere pœnitentiā, includitur: Inde post aliquot dies, si plene cōuersionis spes esset, emittēdus. Sed ubi primū uenit in carcerē, uidentibus carcerarijs, crucē abruptit, pedibusq; deiectā, per cōtumeliā cōculcauit. Hoc cum inquisitori renunciaretur, productū e carcere tanq̄ relabētē in pristinos errores, tradidit curiæ seculari: a qua igni cōcrematus est. Ego non sani cerebri hominem arbitror extitisse, q̄ etate nostra simile aliquid compertum sit. Alioqui, si pertinaciter heresim defendisset, quid sibi uolūisset cōtumelia crucis: quam etiam heretici omnes uenerātur. Magis ergo a melācholia, q̄ spontaneo errore, aut pertinaci opinione, illos crediderim delirasse. Et ne mōstris aliquid desit, Wismarienses ciues per ea tempora, militē quēdam auratū Magnopolēsem, q̄ ciuis cuiusdam uxorem rapuisset, non repugnātem, suspendio necarūt: aurato militi sortem insolitā. Albertus rex neq; precibus nec minis potuit inflectere uiros: ut illi iudicium

de suo milite permitteret, induravit eos quod mundum muliebrem, auribus & argenti plurimam suppellectilem, cum muliere deprehendissent apud illum. Poterat ille de raptu femine iudicari: sed illa non furti: sed rerum amotarum fuit actione impetenda. Hoc etiam anno, clericus Magdeburgensis, quem diximus ex actu urbe, a populo recipitur cum honore, refusus damnis: quem ad iuris formam, prestitum sacramento, se assereret, per fugam amisisse. Nam de vi, de qua metu, notoria res erat, nec negare poterant.

CA. VIII.

Amper Wadalicas urbes diffusa erat uenena sacrilegarum heresum que se paulatim ostendere, atque prodere ceperunt, ad multorum perniciem. Iam hoste maligno vindicante, quod dudum pulsus his regionibus, fidei catholice cedere cogebatur. Sundis repertus est presbyter, qui pertinaciter errores noxios tueretur ab inquisitore convictus, monitusque ut resipisceret in errore perduravit. Quocirca curie traditus seculari, poenas dedit per ignem: antea ad iuris formulam degradatus. Rostockum inde coapta est mulier simili pertinacia, in erroribus indurata: & cum nequaquam resipisceret, igni cremanda damnatur. Iam stabat supplicio proxima ad ignem: cum filius eius frater ordinis Cisterciensis, cum lachrymis & singultibus matrem moneret, rogaret, & obsecraret: ne se temporali & aeterno traderet incendio: resipiscens dum tempus sit. Indignabunda in eum mulier respiciens torvis oculis: Abi, inquit deterrime mortalium: nunquam tu hoc utero portas, his es lactatus mamillis, pro uero suppositus adulterinus. Sic etiam suos diabolus martyres, ad supplicia fortes facit. Abijt ille tristis, & lachrymis infusus. Illa igni iniecta crematur. Et ne uicina Wismaria foelicus ageret, coepit transiens idem inquisitor, Bernardum quendam socium Lubicani Wilhelmi: eadem uanitate pertinaciter delirantem, ut quondam ille. Monitum, convictum, damnatum, nihil emendatum, iussit curie prouenire seculari: quem illum digno consumpsit exitio crematum. Annus iam agebatur in nouo seculo quartus, cum per occasionem quam in Saxonia diximus, Gerhardus Sleswici dux, Holsatie comes, in Thietmaros duxit: quod contumeliosus scriptor, illum fidefragum appellasset: qua etiam ueterum simultatum recordatur, simul etiam antiquae in gente patrum suorum memoria, subiectionis recordatio excitabat, Sed insolentia suorum, ultra quam debuerant, sequentium: indigenas fecit concurrere: ut egressurum per angustias ducem, cum suis pene omnibus, ad internecionem cederet: paucis elabentibus: quod temporum tamen rationem habentes, admonemus lectorem. In Saxonia reperiet, qui uolet explicitum.

CA. X.

Altasar Laurentij filius, Wadalicus princeps, nondum pacato erat in Lubiceses animo. Recruduit memoria, quia perduravit causa controversiarum. Duabus ante hoc uicibus, quod ante commemorauimus ausus propinqua urbis uastare, etiam iumenta abegit: quod unum est promptissimum militum genus in nostratibus. Indolere ciues de repetita iniuria: & cum non alia spes esset iusticie ex eo consequende: armis uindicare constituerunt iniuriam. Vlricum Stargardie principem interpellant: ut permissio illis ad tempus in hostem opido Sterneberg, castra ibi sua figerent. Quo impetrato, duxere in principem memoratum. Opido Parchim, quod hosti pareret cum

Clericus redit
Magdeburgum.

Sundis presbyter
haereticus.

Mulier heretica.

Responsio
notanda.

Wismariae
aliquis hereticus.

Sleswici
dux in Thietmaros.

Ceditur dux
cum suis.

Lubicum in
principem
Wandalorum.

Lub. agros
prædatur.

Lub. uictos
res reducit
exercitum.

Cap. memo
rand. & mi
serad. Wis
marie

Pastor male
clarus.

Ob sumptuo
sas exequias
magnū ma
lum.

Nomen pa
storis.

agmine Lubicenses propinquāt: iumenta abigūt, prædam per agros omnes
cōuectāt: Igne & ferro cūcta scedātes. Inde mouerūt in locū, quē uberta
te glebe, uillar: frequētia, hortum uocāt rosarū: eum simili uastitate defor
mant. Nec eo cōtenti, in opidum Gustrow, agmina sua cōuertunt: etiam
obsidioni, apparatū facientes. Quod ubi Baltasar uidit, cōmonit⁹ malis su
orum: submisit amicos, qui treugas interponerēt, temporaq; cōstituerēt, re
bus omnibus ad liquidū cōponendis. Ea re patrata ciues uictorē reducūt
in urbē exercitum. Cum uero septim⁹ ageretur eiusdem ann⁹ sculi Alber
tus Sueciæ rex, dux Magnopolēsis, rebus excessit humanis in senectute bo
na: relicto ex se Alberto filio ex secundo matrimonio: cum Iohānes fratri
elis, ex Magno regis fratre superesset. Hi duo principes Magnopolim ex
sequo diuiserūt: sed maritimas urbes Rostockiū atq; WisMariā, pro indi
uisis tenuerūt: quod lex reputat pro diuiduo possidere, cum rem commu
nem duo tenent. Terribilis tum, & nouitate sua singularis casus, priuatam
WisMarię domū euertit. Faber erat lignari⁹ in ea urbe, qui per interualla
miserabili frenesi uexaretur: correptus aliqñ furore, ubi stabat in solito la
bore, securim prehendit, domum repetit, liberos duos per medium secuit:
tertium cum simili furia esset cōsumptur⁹, mater iam pregnās, cum eiulatu
misero, uirum a tergo cōprehēdit. Ille ulnis scemine excussus, in eam uertit
ictum, sternēs uno imperu duos. Ita cruentus prodit in publicū, laboris so
cios, quo reliquit loco, adit: Rogatus ab illis, quid ita cruentus uideretur:
horrore uerbi cœpit resipiscere: & in se reuersus, recordat⁹ quid fecerit, do
mum ilico repetit: sparfos uidit paruulos, & in medio matrē, crudeliter cō
fectos. Territus suo facto, cultrū proprio suo defixit in pectore. Quid hoc
parricidio horrēdus: quid miserabilis potest excogitari: Miserrum per fu
rorem ita primū in affectos: demum per horrore, in seipsum desuuisse. Su
perat ea tragœdia Medææ fabellas.

CA. XI.

Vndensis urbs in solo Wandalorū, insigni per hec tēpora facino
re male inclaruit. Pastori, qui per omnes ecclesias in ea urbe unus
est, ciues non satis ad iura ecclesię obsecūdarūt: oblationes inmi
nerunt: excusso numismate minuto cupreo. Ferunt aliquāto tempore col
lectum a pastore, in fusilem ollam uersum qui pro documento stabat diu
post ea tempora. Concilium urbis publicum (cōsultatum uocāt) etiā ratio
nem facti præterdere uidebatur: ne cōmunitas sumptuosus funerationibus
grauaretur. Nullum enim finē faciebāt, semper crescētib⁹ exequiar: pom
posis sumptib⁹: cum alter semper alterū exuperare contenderet. Pastor uir
genere militaris, animo ferocior, q̄ sacerdoti cōueniret: cum imminutionē
sui iuris, & ecclesiasticę cōsuetudinis, non pateretur nec monitionib⁹ profi
ceret: urbe egressus, cœpit militari manu iniuriā suam & ecclesię iura uin
dicare: incēdijs, rapinis & uastationib⁹ omnia cōplēs, immo scedās. Audi
ta ferūt nōnulla a quibusdā ex clero in urbe probrosa, quę populū inflam
marent: cum incensę uillę urbis flāmis collucerent. Reperit Cōradus Bo
now (id enim pastori nomē erat) extra urbē nōnullos ex ciuibus, cum ho
stiliter adequitasset, facultate pauperes, officio baiulos operi suo pro mē

cede instantes. In eos inuectus, non militariter, minus sacerdotaliter, crudelissime sequitur. Truncatis manibus & pedibus, in cruore palpitantes miseros reliquit. Mouisset sequitiam feras beluas. Populus ea re instinctus, uertitur in tumultum: sed ante omnes baiuli, qui socios sui laboris pertinaciter uindictarunt. Omnis in urbe clerus unam cogit in domum. Propositum erat, incensa domo, una omnes cremare. Sed uisum est crudele preceptum consilium: quod multi innoxii, multi ciuium filii, propinqui, affines, inessent, ac fratres. Extracti omni ex numero tres, ecclesiarum trium rectores: qui excitato medio in foro igni, iniecti sunt. Triste innoxiorum supplicium, & crudele populi factum. Ex his audita ferebant probrosa cum arderent uille. Nam dixisse quendam ferunt. Ecce collucet cerei funerales. In baiulos reuertunt ceteri hanc sequitiam. Mox ob horrorem crudelis parricidii, Zwerinensis episcopus urbi sacris interdicit. diu pertinaciter tulere poenam. Sed cum supplicem nuncium Romam mitterent veniam postulantes: papa mittit ex fratribus predicatoribus, cum facultate audiendi: poenitentiam pro qualitate facti, cuique imponendi, & demum reconciliandi: ut sacris restituis, communioni Christiane urbs cum ciuibus redderetur. Grandis pro magnitudine facinoris indicta est satisfactio, episcopus post eam diem, nunc in ea urbe diuinum peregit officium. Inscripta est memoria satisfactionis testudini cathedralis ecclesie Zwerinensis: ut ab omnibus perlegatur in populi contumeliam. Execranda nimirum res, & que de populi temeritate & pastoris sequitiam in id crudelitatis exarsit. CA. XII.

Ubi autem ageretur annus octauus, eius a Christo nato seculi: Lubice census ciuitas grauem perpessa est commotionem, tumultuante plebe in senatum, quod exactioibus & nouis impositionibus grauari uiderentur, collectis dari solitis, tum aduictis: quod magnum esset ciuitas ipsa deberet, nec posset emergere, nisi ciuium auxilio prouentus auerteretur. Inerat in ea ciuium communitate nonnulli, magistratus gerendi, & concilii publici supra modum cupidi: qui plebem insulsam inflamarent, a senatu rationem & calculum rerum ab aliquot annis deponere. Urgebat plebs clamoribus: minitari, tumultuari, & incertis affectibus ferri coeperunt: nescientes quid mallet: nouarum rerum cupidi uidebantur. Alii, aliud deposcentes. Erat miserabilis status ciuitatis: cum sine ordine cuncta gererentur, sine formidine, sine honesti respectu, licere omnia in perturbata ciuitate uidebantur. Instabant tamen, rationem impensas, & calculum acceptorum a senatu postulantes: nimirum grande esset impensum erat excipiendum Imperatori: quod necdum solutum esset: gradus accessit in nouo fossato magnis sumptibus facto. Potuere illi quidem ponere omnium iustam rationem, habita temporum consideratione, & causarum que interuenerant: que proximis annis urbi ad grauissimas impensas excreuerent: Sed periculosum erat exemplo, tumultibus urgere senatum ad omnia simul & hoc prospiciebant, nulla modesta ratione placari populum potuisse: qui sue libidini studeret, cupidus rerum nouarum: Accessit, non expedire, in uulgus proferre omnia, que a tam honesto concilio gererentur: Vbi nullis rebus conuiescere, aut sedari tumultus poterat: sed etiam in diem est uisus auertere, senatus maxima pars sibi suisque consulens, cum cognatione proxima,

Cruentus pbr

Crudele propositum.

Tres pbr cremati.

Poenitentia scripta in testudine.

Tumultus Lubice.

Plebs petit calculum a Senatu.

Malum exemplum urgere senatum.

Discrimen
regumenti
capitis.

pariter & affectibus, loco cesserunt: Luneburgo atq; Hamburgo uicinis urbibus hospitaliter excepti. Permāsit earū memoria familiarē, quę tum urbe exceſſerant: Nam poſt reditū, qui in octauum annum differebatur, ſceminę redeuntium uxores, & ex his progenitę, in teſtimonium auctioris honeſtatis, capitis integumēto, diſcrimē etiam hodie præferunt: in cōmuni ſurgēte capitis uelamēto. Id pulchrū uifum ſceminis, uſq; hodie in ea urbe conſeruatur: Seruabiturq; diu. Domicellę uideri uolunt, præ ceteris, non iſdem familijs prodeuntibus: contemnuntq; præ ſe ceteras: Sed ſceminę honeſtati in pluribus defertur.

CA. XIII.

Patrij domibus
ſe includunt.

Vi remanſere in urbe conſulares, uix quarta totius pars (nam & q opulētiores, & ueterū familiarum uiri, cum uxoribus & propinquis exhibant) domibus ſuis ſua ſponte incluſi: nunq̄ in publico: nūq̄ ſunt uifi in prætorio. Ciues tumultuatiōis principes, & qui ad gubernacula uehemēter aſpirabāt, uocata cetera plēbis multitudi- ne, cōſiliū inſi- bant de agēdis. Viſum eſt aduocare loci epiſcopū, & teſtimoniū ſumere ſedium uacuatarū: ut eius uelut authoritate, nouū uideant creaffe cōciliū. Vocatus ille uenire nō reſuſauit: ſi forte placare poſſet humili & modeſta ratione tumultuātes. Veniens deduxit ſecum ex prælatis ecclēſię ſuę quos maxime iudicauit populares. Circumſtāt ciues, tumultuationis authores, cum multa plēbe: oſtendunt pōtifici & clero ſedes uacuatas, & inania conſulariū uiroꝝ ſubſellia: non expedire, neq; protinus fieri poſſe: ut tāta cōmunitas ſine publico cōſiſteret cōcilio: teſtes uocāt præſulē cum canonicis ſuę deſtitutionis deſolationiſq; a ſenatu: qui ſua ſponte, non fugatus, non extruſus inde diſceſſerit: opus eſſe nouo creādo concilio: qd illius authoritate & directione ꝑcuperēt. Pōtifex uir modeſt⁹, coepit molli oratione prætedere populo, quātū eſſet mali, duci temeritate, nō cōſilio regi: rē quę eſſet inchoata, niſi prudēt⁹ conſuleret, uergere ad perpetuū inclytę urbis excidium: q̄ in teſtino malo periculoſius urbs intus ureret, q̄ poſſet foris, ab ullis hoſtibus impugnari: Proinde ſi ſuum ſequerentur conſiliū, ſe paterno in eos eſſe affectu, qua illis affectione ſuper omnia cōſuleret, abſtineant ab nouo creando ſenatu: ſuum ſibi ſenatū honeſtis rationibus ſināt recōciliari: in quā rem omnes ſuas operas polliceri. Ceterū nouo creando nulla uia incūberēt, q̄ Ro. regē, & omne regnū, ſimul etiā uicinas & longinquas ciuitates, temerario in ſe facto, & præcipiti cōſilio, concitarūt: paci conſulerēt, & ſuarū rerū tranquillitati: omnia illis in integro eſſe, ſi modo patiātur pacis interuenire conſilia. Cōmonit plēbem manueta pontificis oratio: Sed non ſunt paſſi proficere, quibus ambitio gerēdi magiſtratus imperabat. Itaq; reſpondēt pōtifici: Qui cōtēptu urbis, ciuiūq; ſua ſponte ceſſerint, leſę conſcientię ſignū præbētes, reuocari non poſſe: teſtimoniū ſolū ab illo & a canonicis requirebāt, q̄ uidiffent ſubſellia uacuata. Illico a tabellionibus & publicis perſonis documēta petūtur ſuę proteſtationis. Epiſcopus nihil proficiens redijt in ſua. Illi nulla interpoſita mora, creauere nouum conciliū. Designati proconſules: nominati conſulares. Aderat temerarius quidam ex ordiue ſacerdotū: qui præſumpta, quā non habebat

Pōtificis ad
populū oratio.

Cōminatur
regiā indi-
gnationē.

Ambitio ad
magiſtratus
impedit.

Nouū cōciliū
creatio.

authoritate in sedes duxit adulterinos proconsules, cum consulib⁹, tempo
re ex illo cœperūt quasi legitimū gerere magistratū. XIII.

Erpsit longius hoc malum. Nam pernicie exempli excitī uicinis
s Wismarienses & Rostockcēses, suis senatibus cœpere authorita
tem imminuere: cōstitutis utrobicq; sexaginta uiris: qui capiēdis
cōsilijs & rebus gerēdis interessent. Tolerabile primo uisum, admittere ci
ues: ut sint cōsci rerum gerendarū: sed insoluerūt per licētiā. Nam au
dacia crescente, primū in urbe Rostockio, publicū cōcilium ciues destitu
erūt: in eius locū alios sublegētes: nec impune erat bonis uiris, administra
tione abstinere: suis se domibus continere, in publico non uersari. Nam
noui magistrat⁹, ne uiderent sine causa administrationē arripuisse: ueteris
cōcilij participes, alios urbe eijciunt: alios publicis carceribus inserūt. Sic
pro libidine noui cōsules cuncta gessere. In Wismaria paulo modestius
agitur. Destituerūt quidem & illi senatū sed non ultra sequierunt: cōtenti
q; publica abstinerent rerum moderatione, suis priuatis intenderēt. Eam
urbicorū audaciā, cum principes Magnopolēses, Iohānes & Albert⁹ fra
truales, indigne ferrēt: suorū aduocato procerum non cōtemnendo nume
ro: ita tñ, ut pacati inermes incederēt, Wismariā primū petiere: nouū ad
uocauere urbis cōcilium: sciscitati, qua se authoritate rebus administran
dis in sua urbe ingererēt, destitutis per temeritatem qui antea rem gessis
sent: Quas causas rebus immutādis pretēderēt. Dum illi responsa parāt,
promiscuū in urbe uulgus cœpit tumultuari: discurrere per urbem: arma
circūferre: Incertis clamorib⁹ omnia perturbare. Veriti principes, ne uul
gus pelagus indeclinabile uir⁹, turba sine cōcilio, aliquid in se ac suos ten
taret, quod non facile reformaretur: stratis iumētis intermittētes que cœ
perant Wismaria excedūt: nec breui indignationē ponūt, cogitātes quo
ordine perturbationē reuocēt in trāquillū. Lubicēses ciues tum aduersus
Ericum ducem Saxonie educūt q; opidum Molne, dudum Lubicēsibus
impignoratū, ui recepisset: arbitrat⁹ in perturbatione ciuitatis, nihil esse
penſi apud nouos gubernatores, de his que foris gererētur. Sed Lubicē
ses omni qua poterāt suorū ui egressi, ducem in opido oppugnarūt: effece
runtq; ut inde eijcerēt, profugientē in sua. Sed ille ubi uidit opidū tuta
ri non posse, immisso igni, ipsum incēdit: ut impliciti restinguēdo incēdio
fugientem sequi omitterēt. Incendio restincto, ducūt Lubicēses in Raze
burgum: id quoq; opidum cum arce impugnare statuētes. Sed opidani
uiribus freti, obuiam prodeūt, ante opidum pugnam cōferturī: cum nec
dum magnū Lubicēsium agmē se ostēdisset. cōtulerunt manum: sed ubi
mai⁹ accessit agmē peditū, retro pedē ferre sunt coacti: in opidū per pon
tem festinātes: eum cum ingens multitudo, magna mole pressisset, subse
dit: multis ciuibus in lacu dimerſis. Inde arcē Ritzero w: q; eam noxiā si
bi sensissent Lubicēses demoliuntur: illo quoq; respectu, q; eius dñs Ber
gerdorp, per incuriā, ut dixim⁹, amisisset. Sed uicinę urbes, Luneburgū,
atq; Hāburgum q; suis rebus & publicis commodis oportunū crederent

Tumult⁹ ple
bis i uicinas
Lubicę ur
bes.

In Rostockio
fit nouus cō
sulatus.

Wismarię de
stituit senat⁹

Wismarię
uulg⁹ tumul
tuat.

Lubicē in
Ericū, ducē

Opidū Mol
ne oppugna
tur.

Pōte fracto
mergūt q;
plures.

presidium, denuo cōmunierūt: imposuerūtq; tutādis finib⁹ manū promp-
ptorum militum. Redijt tamē postea idem fortaliciū in man⁹ militarium
qui inde nomē habuerūt: maximoq; malo nostris temporib⁹ inde excita-
to: dum Lubicēses idem fortaliciū, ab eius nominis militaribus emissent,
fratresq; adulti pro impubere germano legitima tutela fungētes, omni iu-
re diuenderēt. Impubes autē ad legitimā perueniens etatem: cum sua parte
rescindere cōtractū niteretur: nec pateretur emptores: Ille militari ma-
nu, ne dicā latrociniali, uindicauit in omnes itinerantes: Nulli etati, sexui,
uel ordini parcens: Spoliati, capti, uulnerati plurimi, sacerdotes, uirgines,
mercatores: & infelici multorū sorte, renouata sunt in publicis uñs mala:
quæ ante diu quieuisent: dum multi per illum compita, & secreta itinera
perdocti, usq; hodie latrocinantur. CA. XV.

Impubes re-
scindit cōtra-
ctum.

Hāburgen-
plēbs tu-
multuat.

Vinct⁹ laxat⁹
q; tumultū.

Plēbs Hābur-
genē eijcit ho-
spites Lub.

Plenipotētes
in republica
Hāburgenē.

Boliffa⁹ rex
Polonoz in
fratres Teu-
tonicos.

Um in Wādalicis urbibus seuiūt (ut dixim⁹) excitati ciues, Lu-
bice, Wismarie, Rostockij: Hāburgēses, nihilo ceteris modesti-
ores, & ipsi concitāt tumultū: sexaginta uiros cōstituētes: qui pu-
blicis consilijs interfuturi etiā imperarēt cōsularibus. Quendā per id tem-
pus, tumultuationis principē, nimis exorbitantē, senat⁹ capi iussum, carce-
ri inclusit: sed cōcita plēbs mox excitato tumultu, perpulerūt urbis cōcili-
um, ut sine mora laxaret. Adeūt procōsulē, uirū in urbe primariū: monēt
sub obtētū uitę laxare uinctū: alioqui illi, & multis præterea alijs immine-
re capitis periculū. Allegerat senat⁹ in suū collegiū quosdā ex ciuibus. Ine-
rat unus, non satis ex sentētia sexaginta uiroꝝ coaptatus: uel q; illis singu-
lariter aduersaret, uel q; ex eorū primarijs unus extitisset, quē nollēt inter-
esse publico cōcilio. Impudēter poscunt nominatim: ut illum e suo nume-
ro dimittāt: alioqui grauius inde aliquid confurrecturū. Iubent illum, di-
misso subsellio, domū repetere, & publico abstinere. Audacia etiam ultra
progrediūt. Præcipiunt de Lubica uiros consulares, ibi exulantes, urbe ex-
cedere, ante horam præfinitā, nec redire: capitis periculū denunciātes re-
deuntibus: Quod genus hoc hominū, queue hunc tam barbara morem?
Hospitio prohibent innoxij. Per quod tempus Lubicenses ipsi (populus
sine cōsilio) cum etiā nou⁹ ille suus consulat⁹ displiceret, adijciūt uiros Se-
xaginta, qui rebus intersint. Super hos quoq; atq; super conciliū publicū
alios creant uiros duodecim, quos uocant, Plenipotētes, quibus eam at-
tribuunt facultatē: ut deliberata in senatu, & a Sexaginta uiris masticata,
ipsi, uel approbent, uel reiñciant, moderenturq; suo arbitrato omnia. Infel-
lici uertigine in circuitu, ut solent ambulare impij, uolutati. XVI.

Olonorum per hæc tempora Boliffaus natione (ut diximus) Let-
uanus: qui accepta filia regis Vngarorū Ludouici, tum etiā Pol-
oniam tenentis, dotem accepit regnum Poloniæ: baptisatus, ac
Christo credens, iam fratribus domus Teutonicæ, per Prussiam bellū in-
tentauit grauissimū. Causam belli tanti supprimunt annales. Ego ex Let-
uania ortum puto: q; fratres omnia in ea terra, bello occupata sibi desume-
rent: quod rex in patrio solo dissimulare haud poterat. Nam regi Vitol-

dux dux, & ipse baptisatus, Alexandri nomen accipiens adhærebat, fratrum
 elis ei: quod & illi graue uideretur, memoratos fratres, tam late in suo domi-
 nari, in paterna ipsorum ditione Letuanie. Ergo rex contractis ex Polonia,
 et Letuania armis, tam ex Christianis, quam adhuc gentili errore sorden-
 tibus: cum illi (ut diximus) accederet Vitoldus, eiusdem nationis dux, in
 Prussia mouit. Occurrere illi non dubitauere fratres, magno & illi contra-
 cto, ex auxiliaribus, agmine. Cruentum prelium, magnis agminibus confertur.
 Diu anceps inclinabat, nutabatque huc atque illuc uictoria: sed regi se tam-
 dem permisit. Occisi ex fratribus, non pauciores quadringentis: infinita ex
 Prussis multitudine. Sed neque Polonis incruenta fuit uictoria: Fortissimus
 quisque aut cæsus, aut periculo proximus erat. Peracta uictoria, ulterius rex
 progrediendum putauit: peragrabat uillas, & opida, ubique diripiens & in-
 flammans: urbes obsidione cinxit, ac expugnabat. In arcem, uocant Mariæ
 (quod diuæ uirgini totus sit ordo Teutonicorum consecratus, magni Magistri hic
 domiciliū erat, huc omnium certa spes ac refugium) acriter ac diu impugna-
 tur, opidum cum arce: sed uirtute militum, qui inerat, animose defensum: pro-
 uidentia maxime baronis de Plawis: qui sublimis tum Magistri germanus
 erat frater. Hoc excepto presidio, cessit tum omnis prouincia Prussie Po-
 lonis uictoribus: cum reliqua omni ditione exuri fratres ordinis Teutoni-
 ci diuæ Mariæ: eam solam arcem metropolim conseruarent. Sed non is diu re-
 rum status permansit: nam uiuida uirtus fratrum & patrociniū diuæ uirginis,
 non patiebatur, diu iacere rem labefactatam. CA. XVII.

Cessit autem hac etate Wandalis nouum decus, quod ex principibus Po-
 meranie adoptione Margarete regine, trium aquilonis regnorum
 Daniæ, Sueciæ, Norwagiæ, que sceptrum coniunxit eadem Margareta
 prudentissima mulier, rex ascisceretur Ericus. Cum enim prolem super-
 stitem non haberet, adoptione sibi querebat filium. Cuius primus in regno
 conatus erat, ducatum Sleswickensem: quem Gerhardus pridem Holsatiæ co-
 mes, a regina & filio eius Olauo, dux institutus, inuestitusque tenebat. Dis-
 cebat autem rex omne beneficium fuisse personale, nec transisse ad posteros.
 Contra uero memorati ducis liberi, Henricus, Adolphus, & Gerhardus ob-
 tenderant, feudum legitimo iure ad filios pertinere. Que res infinitos pe-
 perit utriusque labores. Que quia suis locis in Dania, & inde, quod ad Holsa-
 tiam pertinet, in Saxonia explicuimus: hoc loco transilimus: insinuare con-
 tenti, quod ad decus auctum Wandaliæ pertinebat. Qua tempestate, causam
 suam eieci Lubica consulares, apud Ropertum Romanorum regem perege-
 runt. Datus est iudex curiæ regalis Gunterus de Swartzenborg comes.
 Heilberge tum rex curiam habebat. Citati aduersæ factionis principes,
 quatuor suos misere proconsules, cum totidem ciuibus. Impetitique ab Ior-
 dano Plescowen uno propulsore proconsulum: nihil iusticie consonum res-
 ponderunt: & ideo dictante iusticia sententiam contra se reportarunt. Res-
 dentes in sua, non satis plane, quod actum erat, exposuere: sed quoad poterant
 uelamen obtenderunt: ut communem plebem in sententia & fide sua retinerent.

G iij

Mortuus in Prussia.

Polonis cruenta uictoria.

Baro de Plawis.

Prussia fit dñij Pola.

Regina cepit filium ad optium.

Consulares Lub. exules sine iusticia.

Sententia pro exulibus.

Cōcrematur
schola eccles
się Lubicēn.

Sigismūdu
in Venetos.

Sæuitia in
hostes.

Ordo sanctę
Brigitte in
Saxoniã.

Sigismūdi
electio i Ro.
regem.

Iudę ob ma
gnū nephas
pelluntur.

Cōfiscatur
bona.

Arx Plawē
azilū latro
num expu
gnatur.

Quo tempore apud ecclesiã Lubicēsem per incuriam pueri, candelã non satis caute asseruãtis, excitato incendio, scholã cum dormitorio concremarunt; ut uenustiori deinde stemate confurgeret. CA. XVIII.

Sigismundus tum rex Vngarię bello premebat Venetos: q̄ finē non facerent, alienos fines pro suo more inuadendi. Obsederat urbem, classe non parua, quod & socer eius ante illum rex Ludouicus faciebat. Populatur insulas, & omnia uicina, quę illis parerent, euasit: Intercepit in mari multos e ciuibus, ingrauescente bello, cum non mouerentur, cruēta prælia fecit: Aliquot captos, pedibus, manibusq̄ truncauit. Tam acerbo tum odio superbū populū insectabatur. Sed qui solet esse in ceteris exitus, tum quoq̄ fuit: ut datis in sumptus bellorū aliquot centenis milibus, pacē coemerant. Per quod tempus, fratres noui ordinis ex Suecia sanctę Brigittę, in inferiorē peruenere Saxoniã: permissuq̄ Erici ducis, annitēte Razeburgensi episcopo, loci ordinario, non lōge ab opido Molne noua moliri cœpere fundamenta, extruendi monasterij: quod hodie uisitur, uirorū ac fœminarū: suo in choro, sexus alter altrinsecus modulatur. Erat tum decimus noui sæculi annus, cum Roperto Romanorū rege fatis absumpto, Sigismūdu Vngarię rex frater Wentzlai ignauissimi, filius & ipse Karoli. III. Romanorū Imperatoris, rex Romanorū, magno principū electorū in Franckfordia consensu, eligitur: & ab Friderico Coloniēsi archiepiscopo Aquisgrani de more coronatur: Fortis, prudēs, animosus, & magnanimus princeps: sed in quo fortuna aliquanto maior, & fœlicitas dexterior desyderaret: qui magnis sæpe cōgressionibus Turcis est colluctatus: adhuc uiriū suarū detrimēta abs Tamerlane sentiētib⁹. Qua ex re, nunc Christianorū malo, auctis eorū uiribus, non tam est facile illis cōflictari. Per quę etiã tempora, Fridericus & Wilhelmus marchiones Misnę, & Baltasar Lantgrau⁹ Turingię, infœlices Iudęos, per omnē suam ditionē insequuti, eięcerūt: q̄ Christianū puerū emercati, in cōtumentiam dñi Saluatoris, morti destinarūt: sed innotuit res principib⁹: qui ne phandū facinus preoccuparūt. Rusticū pueri uenditorē, incertū an & parentem, fractis per rotas mēbris, quadripartiri iusserūt: Iudęis exterminatis, & rebus eorū, quas non paucas habuere, confiscatis. Compertū idem sæpe nephas, infamauit perfidã gentē, q̄ Christiano sanguine abutatur ad restringendū cruorem, qui perpetuo illis fluat: quorum patres clamauerunt: Sanguis eius super nos, & super filios nostros. Ferūt aliq̄, solã Saluatoris in ea re ab eis queri contumeliã: quod & ipsum creberrimo usu comperitum multis se præferunt habere indicijs. CA. XVIII.

Wilhelmus Misnensis, & nunc Brandengensis Marchio, cum comperitum haberet, ex Wandalię finibus, ab arce Plawen, multa in Marchiã, inq̄ uicinarū terrarū publica itinera, plurima fieri latrocinia: euocato in armorū societate, Gūtero Magdeburgēsi archiepiscopo: duxit in arce memoratã: nec potuit oppugnati, tãtis uiribus, machinis, & apparatus, diu obsistere. Expugnata iam arce, capt⁹ est in ea, uir militari

genere & fortibus factis clarus: sed nunc fauore latrociniorum respersus: ductusq; in arcē archiepiscopi Caluen, supra annū carcere macerat: donec gre suo redemptus laxaretur. Progressus ad interiora terre princeps memoratus: alias, eadem laborātes infamia, deiecit arces, pullis & proscrip̄tis ex omni sua ditione habitatoribus: quorū etiam hodie familię perdurant. Inerat illis adhuc recens Wādalicę stirpis sanguis: qui magnis animis stimulabat aliena inuadere: cum terrā filijs hominū, in prędam esse positam, arbitrarētur. Cuncq; assidua, inter marchiones & Wandaliaę principes, de finibus esset contentio: uiri militares assueti bello, ubi illud conqueuerat, ueteri licentiā, ex itinerātibus, quomodo solebāt ex hostibus retulerūt, ut illi putant, iustam prędā. Nam quomodo mercatores per pericula maris & terre, fraudes, quas miscēt, solent expurgare dicētes, sibi magno merces suas constare: quas per mare, per terras, magnis discriminibus, attulere: hi quoq; capitū suorū obtendūt pericula, ad ostendendū iustum esse questū direptionis inter homines: quomodo inter bestias, uolucres, & pisces ubi potentioribus ad prędam, natura constituit imbecilliora queq;. Sed quid attinet apologeticum scribere furum? Ad temporę facinora prosequenda uertamur.

Arces deiiciuntur.

Vet^o licentiā Wandalorū prędarii.

Apologeticum.

CA. XX.

Gebatur tum Constantię apud Sigismundū Romanorū regem a causa senatus pulsi Lubicensis. Nam exulātes institerunt: ut Rōpertī sententiā, pro illis lata, exequutioni mādaret. Erat, qui pro nouo ei^o urbis cōcilio, uerbū fecit: ut euocarētur, audirēturq;. Euocati uenerāt noui cōcilij quatuor procōsules: & hoc iam curauerūt: ut non apparerent in conspectu principis uacui. Factū est, ut de integro resumeret̄ omnis causa, sub nouo cōmissario. Sperabant enim noui pręsidis aures, nouis allegationibus, uel auri sonitu, onerare. Audita & examinata bene causa: transiit sententiā priori compar: condemnatiq; sunt noui consules, suos, quos eiēcere patres, cum honore recipere, & irrogata illis damna resarciri. Institere tamen noui, qui uenerāt pro cōmunitate, consules: ut sententiā qm̄ lata, mutari non poterat, uel ad tempus eius suspenderetur exequutio: inq; eam rem (ut ferūt) expromissa sunt. XXV. aureorū milia. Pretenderāt aut cōmunitatis oratores prędicti quatuor noui consules, se medio tēpore daturos operā: ut cōmunitas, acerbissime in senatū excitata, cōplacaret. Rex ipse, iam magnis ubiq; impēsis onerat^o, gr̄is promissi mētione non reiecit. Habebat in animo, iusticiā exulantū nō ledere: sed urgebat gr̄is in pręsens necessitas maxima: ut ad tēpus seueritatē mitigaret. Cōpositio aut talis facta est, inter fiscū, & noui cōcilij oratores: ut camerę regali soluti. XXV. milia aureorū, nisi eisdem ciuibus, ante certum tunc constitutū terminum, renumerarētur: extunc imperiale bānum, quo condemnata esset ciuitas, sublatum censeretur: perpetuoq; exilio qui pulsi sunt teneretur. Decreuerat enim rex, certissimo proposito, numeratā pecuniā qua in pręsens indigebat, ante terminū restituere: ne qua in parte iusticiā lederet. Et qm̄ literis opus erat, ad inducendā cōmunitatē facere collectā: dedit rex illas puras: sed alias adiecit, que cōditionē haberēt. Profect^o est quidā ex baronib

Causa Lubicensiū Cōstantiæ.

Sententiā confirmatur.

Aes promissus nō rejicitur.

Literę purę & cōditionatę.

Imanis populi
plausus.

Ericus rex Im-
peratoris con-
sobrinus.

Captio ciui-
um Lub.

Species uio-
larum fidei.

Concilium con-
stantense.

lib. XXII. ob-
iurgium cessionem

bus regio suffultus mandato, ad accipiendam pecuniam: pertuenitque Lubicam cum oratoribus memoratis: qui magnis buccinis concrepabant in populo, magna se reportasse aduersus exules privilegia: nunquam illos redituros: Imperiale bannum iam esse sublatum. Plaudebat populus se impetrasse, quod uolebat: nec grauabat instituta in eam causam collecta, expromissam summam congerere. Regalis etiam nuncius quo non resagaret, iniecta est offa in os leonis, ne rugiret. Acccepit ergo promissam Romanorum regi pecuniam: & reuersus est ad dominum suum. Sed cum cerneret exulantes, maiestatem regiam multis & magnis rebus implicitam, posse suam antiquare causam, ipsi inuenere uiam quo sibi non deessent. Adeunt regem Danie Ericum, Romanorum regi Sigismundo sanguine propinquum (erant enim consobrini) Efficiunt apud illum: ut pro rege Romanorum, exhibeat reddere Lubicenses summam memoratam: quo conditio adiecta impleteret: ac perinde noua Lubicenses indulgentia, euanesceret: quod ita factum est. Ita fraus fraude depellitur. Exhibita pecuniam Lubicenses recusauerunt: & quoniam per regem Romanorum, ea impleta conditione, non steterat, quo minus reciperet, delusi sunt: nihil habentes in privilegijs memoratis. Sequuta est mox captio ciuium, in Scania piscariu: non pauciores quadringentis erant ex mercatoribus: quorum arrestate merces conscripte sunt: aliquot ex his carceri iniecti: alij sacramentis prestitis, ut in regno libere diuersentur, sunt permitti: alij etiam Lubicam remissi: ut inter electum concilium & communitatem agerent de pace: quam si perficerent, omnia illi co sua essent reddenda cuique. Si minus, ipsi in constituta loca, ad captiuitatem redirent. Aderant regi ex impulsis nonnulli, qui ciuium tunc in regno mercatum, discrimina nossent, & regi indicarent: quorum indicio: alios carcere macerabat: alios sinebat libere diuersari: alios remittebat de pace acturos. Ea uero regis instantia & si speciem uiolate fidei pretendere uideretur: quod ciues iam in eam euocati terram, ad usum ueteris libertatis, dicerentur: tamen, quia salutem prospexit inclite urbis: que sub tumultuantibus periclitata perisset: maioris boni prouentu, leuata est culpa minor: si modo in culpam reputetur, quod iam impleta Romanorum regis conditione. Imperiale bannum reualesceret quod poterat rex Danie etiam in suo, si uolebat, regno, executioni demandare. XXI.

hoc est tempus Constantiensis concilij, quod indictum fuit, ad unionem catholicę ecclesie: in qua tres se gesserunt pro summis pontificibus. Rome. XII. Gregorius: Auinione. XII. Benedictus: quibus in concilio Pisano depositis, surrogatus erat. V. alexander: Cui defuncto successit Iohannes. XXIII. uir consilio acer: qui magnam in spem uenerat, alijs depositis, solus remanere in pontificatu: quod & iustiore causam foueret, & modestius se in concilio cui aderat gereret: presentiam suam exhibens: quod neuter fecit competitor. Gregorius quidem oratores cum mandato miserat: Benedictus in duricia sua inflexus permanebat: Iohannes ipse, ut diximus, in persona aderat, solenni apparatu inchoans concilium: publica processione solenniter exhibita: & inuocatione Spiritus sancti impleta: cum ipse diuinum ad altare perageret officium: Et in prima sessione obtulit cessionem scripto: quam etiam iuramento firmavit se facturum: si Benedictus & Gregorius idem

facerent. Sed cum Gregorij oratores adessent: Benedicti autē frustra expectarētur: persensit interim Iohānes, quid ageretur: dubia sorte mansurū cum ceteris, si cessionem impleret. Nullos enim reperit, uel perpaucos, qui spōderent illi, si deponeret, reddituros summū pontificatū. Igitur, mutato habitu, clam noctu cum paucis profugerat, Italiā repetiturus: descēderatq; in Schaifhusen. Cōciliū uero, comperto eius abitu, uidebat quid moliret: citatū nec comparentē, mandatis prosequūtur. Sed hęc omnia frustra: nisi de consensu, immo iussu patrum, Sigismūdux rex, militari manu post illum missa, detinuisset eum. Perductus autē in Maenheym peruenit: deinde in manus Palatini: qui illū in Heidelbergā diu seruauit in carcere: donec corruptis custodibus, dissimulāte etiam principe, elaberetur. Comperta erant horrēda & pōtifice indigna facinora de Iohāne: quę patres in cōcilio permouerant, ut carcerali custodia iuberent includi. Alioqui si suę libertati permissus esset, intentasset literis & armis: quę catholice pacis, desyderatā & diu quesitam unitatē, omnino disturbassent. Illa fuit acrimonia, ea fortuna & uis pecunię: ut facile quiduis effecisset. CA. XXII.

Io. papa xxij
fugit.

Carceratur i
Heidelbergā

Lricus & Iohannes fratres domini Stargardię, bella per ea tēpora gesserunt, aduersus Baltasar dominū Wādalię. Suberat belli inter alias causa & illa, q̄ nuper Lubicēsis in eūdem tum Baltasar ducētibus, permiserint loca suę ditionis, unde lederetur ipse non mediocriter. Exarsit bellū in acerba altrinsecus odia: & multis inuicē damnis irrogatis, uicissim terras suas uastitati subiecerunt: Aliqñ prelijs leuibus cōgressi, uaria sorte dimicarūt: aliquot cesis, alijs etiā captis, inter quos interceptus quidā ceteris lōge locupletior: quē gre Baltasar cum emūgere statuisset, ad imū in questionib⁹ habuit: ut suarū uires facultatū confiteretur. Ille atrocius instāti, durior resistit, nec fatetur etiam ad necem extort⁹. Moritur ille in tormentis: Indigna mors milite: Indigna causa questionū. Sed suberāt acerba partiū odia: inde ferocius bellum exarsit. Cœpere autē preliātes de Sargardia principes, dñm de Waren, uirum nobilē aduersarū partium. Erat enim dicti Baltasar fratruelis. Sed cōmunes amici rem intercoepere: peruentūq; est aliqñ ad fœdera pacis renouāda. Cōpēsant (ut fieri solet) captiui, & alter alterius obiectu relaxatur: Rebusq; cōpositis, in reliquū uitę tempus, optimo exemplo, cōcordes, & inuicē amici uictitarunt. Quo tempore Lubicā uenerāt oratores regis Romanorū, duo prestatēs uiri, alter miles ecclesiasticus, alter cū pleno mādato ad cōponēdas res, inter exulantes & cōmunitatem urbis. Publico illi ante omnia edicto statuerant, ne quis sub capitis sui periculo ulla faceret cōuenticula: quo liceret quietis omnibus, de publica pace statuere. Oratores iñdem primum cōuenerant eiusdem urbis nouū cōciliū, super sedecim milibus aureorū: quā summā pridem quatuor missi proconsules, Romanorū regi diceretur expromississe, supra. XXV. milia, quę numerabātur. Interim uero nunciať regis oratoribus, fieri concursum iterū ciuiū, & cōuenticula cōiuratorū, q̄ sibi timētes nōnulli, cum mali sibi conscij essent, de suo periculo tractabāt euitando. Oratores precipiūt nouo concilio ciuitatis: ut acceptis ad rem

Bellum.

Tort⁹ incar
cere moritur

Ventum ad
pacem.

Oratores Cę
sarū Lubicę

Tumulus
oritur.

Duo mecha-
nici gladio
feriuntur.

Cōualuit im-
periale bānū

o Hus ex-
turbat^o urbe
Praga.

Io. Wicleff
hereticus.

Io. Hus citat^o
ad Cōciliū.

Cōfiteatur er-
rores.

Cōdēnatur
hereticus &
crematur.

sufficientibus uiris, ipsi proficiscantur, & captos contumaces, & constituti preuaricatores, in uincula conicerent. Non poterant regali edicto non parere. Capiuntur uiri octo & decem: ex quibus duo mechanici operis, pistor & aurifaber, quod eius conuentionis capita censerent, publico iudicio condemnati, ultore gladio feriuntur: ceteri proscripti sunt, in aeternum exilium demigrantes. Constituerant autem memorati oratores, de rebus omnibus, inter dissidentes: ut redderent suis locis exulantes uiros consulares, cum suis: Et dum in eo laborant, nouum ciuitatis conciliū, misit nuncios in Daniā, ad relaxandos ciues nuper in Scania captos. Ostēderat illis Danorum rex, iure se tenuisse ciues, quod pareret mandato regis Romanorum, aduersus contumaces. Impleta per eum conditione exhibitę pecunię, qua soluta, euanesceret promissa eiusdem regis Romanorum, conualesceretque bannū imperiale: paratū esse etiā nunc numerare pecuniam, ne quid per eum deesset. Oratores ab urbe expediende pecunię, nullū se habere mandatū pretēderant: Solū orantes, ut capti ciues qui fidem sequuti regiā, uenissent in Scaniā, relaxarent. Rex illos relaxari non posse respondit: nisi in urbē ante reciperent eiecti: ut paritū esset literis regis Romanorum. Ita re infecta, frustrati, domū reuertunt. XXIII.

Ohcemi interea in erroribus suis computi uerunt, ex crescente in
b malū uehemētius heresi: quā coeptam in literarū studio Praga,
ex contētionē indigenarū, cum aduenis Teutonicis, foris propa-
gabat Iohānes Hus presbyter tum quidē exturbat^o urbe: cum sanū ad-
huc saperēt ciues antiquę ciuitatis: sed foris grassabatur in uilla, unde illi
fuit origo: defensus a loci domino, quē sui erroris pallio inuoluit. Patres
tum in Cōcilio Cōstātiensi, cui aderat rex Sigismundus: ut presentia sua
firmaret omnes ad agendū quod reipublicę cōduceret, facta Iohānis con-
tumacis destitutione solēni, de Summo interim pōtifice deligēdo, delibe-
rabant. Prius tamē hereses extirpare conati: uenit in mediū perfidi Iohā-
nis Wicleff Anglici mentio: ex cui^o pestifero dogmate, quod supra signi-
ficauimus, coaliuit omnis error Bohemorum. Hic autē perniciosissim^o here-
ticus, fauore regis Anglorū Eduardū tutus euasit dum uiueret incendiū.
Mortu^o autē cū regnaret Richard^o, extumula^o, & cōdemnatis erroribus,
iam tum cōcrematur. Citabat autē Iohānes Hus in concilium de Bohē-
mia: nec detrectauit uenire, secum ducens Hieronymū discipulū: qui etiam
exuperaret eruditione & eloquio magistrum. Non enim arbitrabatur
Iohānes, suis auditoribus & clientibus satis posse facere: si iudiciū de-
trectaret ecclesię. Veniens autē accusabatur de multis, quę docuisse dice-
tur. Palam ille cōfiteatur omnia: uera esse dicēs: & a se usque ad mortem de-
fendēda. Molliter cum illo agitur, & mansuete. Instruitur, rogatur, obse-
cratur, ut ecclesię matri se reddat. Nihil proficitur. Ad omnia manet im-
motus. Iam dudū articuli eius damnati erāt, ab ecclesia: quos cum ille tu-
eretur, nec omnino resipisceret, condēnatur hereticus. Et cum ecclesia non
haberet ampli^o quod faceret, pertinacē tradidit curię seculari: Potestas lo-
ci acceptum, cōdemnauit ad ignem, eductūque iussit cōcremari. Hierony-
mus silens astabat, necdum cōuent^o quod resipiscere speraretur: sed cum po-

stea interpellat⁹ errores magistri *defenderet*: edoctus tamē respiscere uis
 debatur ad tempus. Nouissime ad priora relapsus, quē magister suus ex
 itum, inuenit discipulus post illum cōcrematus. Bohæmi ubi audiūt exi
 tum suorum magistrorum, furere incipiunt: armantur, concurrunt, sæui
 unt: ecclesias & omnia sternūt obuia. Wentzla⁹ rex, partim ignauia, par
 tim timore, se continet: ui magna res geritur: obsidentur ciuitates: cogun
 tur in sectam: ni consentiant, uastantur. Trucidantur mortales, sine discris
 mine, ordinis, sexus, & ætatis. Latius serpit malum: foras educuntur ar
 mati exercitus. Romanorū rex Sigismund⁹ imploratur: Tardius uenit. In
 terim illi seuiūt & crescunt, robore & numero. Nam hoc tempore idem
 Sigismund⁹, quo reges & Angliæ, iādudum cōflictautes, ad unionem re
 duceret, utrūq; statuit interpellare pro ecclesiæ fulcimēto: ut & Turcis &
 Bohæmis occurratur, nihil ille omisit, quod ad optimi principis sollicitu
 dinem pertineret: quo unitatē pacis cōfereret: Transiuit in Franciā: trans
 fretauit in Angliā. Sed euanuit tāt⁹ labor Anglorū ptinacia. **XXIII.**

Rat a Christo nato post mille quadringētos sextusdecim⁹: cum
 per instāciam oratorū in urbe Lubica regionē, a Sigismūdo mis
 sorum, & per accedētem pressurā Erici regis Danorū, ciues iam
 flexis ceruicibus, detumuerūt: & iam rebus cōpositis, redire in patriā exu
 lantes, cōsenserunt. Peruenerāt uocati in uillam Crūmesse, pausantes ibi,
 donec de omnibus cōueniret. Exierāt ad illos amici salutātes: uenerāt ali
 j simulātes, quod nō erāt. Aliquot ibi dies detriti sunt: Tum uero die Mar
 tis post Trinitatis, primo mane, iussi per regios oratores, propinquabant
 urbi, stātes ad capellam diuī Georgij: quē in locum, ab urbe illis occurre
 rant memorati oratores, cum nouo cōcilio: excipiunt cum honore, & iun
 ctis lateribus, urbem introibāt. Primus miles procōsulem seniorē habu
 it collateralem. Deinde Iodocus canonic⁹, alium sibi proximū iūxit pro
 cōsulē: Inde noui, pcōsules: ueteres cōsulares, suo ordine, singuli singulos
 deduxerunt. Ea pompa per urbem, peruenitur ad ecclesiam diuæ Marię:
 Ibi cōsularibus in suas sedes restitutis: solennis de summa Trinitate missa
 peragitur. Qua expleta, simili ordine proceditur in pretoriū: Locātur in
 sua subsellia ueteres consulares: Nouū conciliū stabat in fronte sedis: nu
 datis capitibus, ueniam de omnibus quę patrata sunt humiliter deprecantur.
 Tum Iordan⁹ Plescow, prim⁹ redeūtiū: ut nobis inquit, peccatoribus
 de multis erratis misereri dignetur altissim⁹ deus, remittim⁹ uobis ex ani
 mo cūctas offensas: futuri uobis semp amici intimiores q̄ antea, Cecide
 rūt multis lachrymę, audito tam molli propitiaciōis, & tam facili uerbo.
 Multi ex his per octēniū integrū, morte perierūt: soli octo redierūt cū co
 gnationib⁹ suis. Igit, ut expleret antiqu⁹ sedētiū ad cōcilia numer⁹: ex de
 stitutis nuper, hoc est ex nouo concilio, quatuor allegerūt, coaptarūtq; in
 suū numerū: uocatis primū sex illis cōsularib⁹, qui toto tēpore māserūt in
 urbe: adiecerūt ex alijs sex: ex mercatorib⁹ quatuor: ex his, qui patricij uo
 cari amāt, duos. Igit reb⁹ in hūc modū cōpositis, regij oratores, nō uacui,
 sed magnifice numerati, redierūt alacres ad regē. **CA. XXV.**

H i

Hieronim⁹
cōcrematur.Hufficaz de
bachatio.Sigismūsus
optim⁹ prin
ceps.Lubiceñ. de
tumucere.Occurrit ex
ulibus LubicResposiome
moranda.Cōsulatus re
integrat ad
solutū nume
rum.

Wismariensium
resipiunt.

Pecunia abo-
lectur offensa.

Principum faci-
litas ad ueni-
am.

Mutatur sta-
tus opidi.

Carceratur
proconsoles
nouus senatus

Temeritas
punitur.

Mutatur im-
pium decretum.

Poenam pecu-
nariam.

Matrimonium
in gradu pro-
hibito.

Wismarienses ciues, qui exemplo (ut diximus) Lubicensium tumultuati, senatum suum submouerant, quosdam etiam urbe eicientes: cum insuper principes suos, excitato, ut diximus, tumultu, profugere coactos, in se amaricassent: uiso Lubicensium exitu, cum male sibi timerent, nec opem iam speraret ab Lubicibus, quibus ante uidebant innixi: de reconciliatione sua apud principes, coeperunt cogitare: Submissis autem amicis ad principes, peregerunt: ut cum ueniam precaturi accederent, non repellerent: Id effecit expromissio decem milium marcarum ut abolerentur offensa. Concilium nouum, ubi a principibus constitutum locum acceperat cum praestantioribus urbis, eo contederat: uenientesque in conspectum principum, ueniam postulaturi, pedibus illorum prouoluuntur. Boni principes increpitos breuiter, assurgere iusserunt: & ueniam impartientes, cum illis urbem ingrediuntur. Duces ipsi, Iohannes & Albertus, praetorium adeunt: subsellia se locant consularibus: iubent iuxta se ueterem & electum senatum considerare: & uacatis sedibus, principes pro suo arbitratu, ex honestioribus ciuibus aligerunt: & alijs administratione destitutis, ueteri senatui, omnem reipublice administrationem permittunt. Per eandem aetatem, priusquam Romanorum regis oratores, Lubica decederent: cum de sedecim milibus aureorum impeterent quatuor illos noui quondam concilij proconsoles, qui tum fuissent communis tatis ad eundem regem nuncios: nec haberent quod satis ad rem responderent: protracti sunt, eisdem oratoribus iubentibus, in carcerem: in quo permanserunt ab assumptione diue uirginis, ad diem sancti Michaelis: Tum ab eisdem relaxati, pollicentur se Romanorum regi quamprimum presentaturos: quod & fecerunt. Et ita rem peregerant: ut cum gratia regis, & incolumitate corporum rediret in sua: non sine magno suarum facultatum dispendio: Ita, ut magno mercati uideantur tanti temporis administrationem: ut illorum exemplo discant ceteri modestius agere, non se sua temeritate rebus immiscere gerendis. Rostockenses ciues necdum sanam mentem receperunt, senatum suum exulantem, recipere recusantes: cum tamen uicinarum urbium presidibus annitentibus, multa fierent. Sed illi non recogitarunt, quod omnium iusto odio laborarent. Post multa uero ad cor reuersi, quibus iuramento se astrinxerint, nunquam passuros in urbem redire, reuocarunt exulantes. Non enim debuit sacramentum esse uinculum iniquitatis: Ideoque usi meliori consilio, decretum mutauere. Restitutis autem in suum locum, gubernacula permisere: cedentibus etiam, qui occupauerunt uacua subsellia. Wismariensibus erat infensum, quod sine illis ad reconciliationem contra promissum, uenissent: non tamen principibus suis, eam irrogauere contumeliam, quam Wismarienses: & ideo faciliora exoluta pecunia, gratiam redemerunt: solutis sex milibus marcarum Sundensium. Iam ergo Wandalicis in urbibus res pacate uidebantur. Nam quae unius exemplo Lubice intumuerat: eiusdem non prosperis successibus communitate resipuerunt. Quo tempore, Iohannes dux Magnopolensis, coniugem accepit dominam Katerinam, germanam sororem Erici ducis inferioris Saxonie, se tertio consanguinitatis gradu contingere: aut quod est probabilius, tertio affinitatis gradu. Erat enim relicta domini Iohannis de Werle principis, cuius fratres Balta-

far Wilhelmus. Quocirca cōmonitus ab ecclesia, nec emendatus, diu est subiectus excōmunicatiōi: paruipēdēs. Demū misso ad summū pontificem nuncio, qui tum primū electus est, Martinū. V. apostolica dispēlatiōne, acceptā cōiugem retinebat: & ex ea sustulit filios Henricū, spem generis, & Iohānem, sine prole deficientem.

CA. XXVI.

N Prussia quoq; Gdanēsem urbem, quę inter alias recens & he-
i sterna cōputat: grauis tum cōmotio quassabat. Ciues se oppo-
 suere patribus, propter monetā, quę tum instituta, grauare uide-
 batur populū. Consulares plebe sequente per tumultū, fuga sibi cōsulue-
 runt. Arcem petētes dominoꝝ suorum, in ea tum urbe florentem. perbe-
 nigne excepti fouētur hospitaliter. Cōmēdator uir animosus septus, ea,
 quā potuit breui cōtrahere multitudine descendit in urbē: primū leuibus
 uerbis tumultum sedauit: deinde acrius inuectus corripuit. Demum ubi
 cecidisse uidet animos populares, euocari iubet delatos sibi factionis
 principes: quorum ex numero sceleratiores, octo & decem publico iubet
 ferri gladio: ad quadraginta proscripsit. Ita reddita est urbi trāquillitas.
 Mirū est tam breui coaluisse urbē in id, qđ tum erat, & nunc magis appa-
 ret roboris ac magnitudinis. Viuit hodie, qui audisse testatur auū suum
 retulisse, quod ex patre acceperit: uenisse se Gdanum, sui tum opidi nunc-
 ciū & oratorē: cōciliū adūsse, eius tum loci publicum: id erat coactum in
 priuata domo, quę unica tum ex lapidibus lateritiā stabat ad forū: nam
 ceterā, cānis palustribꝝ & limo horruerūt: rusticā antiquitatē testātes.
 Ingressum uidisse patres cōscriptos, in mensa, quę fuit in cōspectu, cultel-
 lis ad cōponēdū sūmblū per plana demissis ad metam ludere: Eam tūm
 fuisse grauitatem publici conciliū. Ab illis exordijs, intra unū seculū in id
 roboris urbem coaluisse, non sine causa miramur: ut eiectis dominis suis
 fratribus Teutonicis: regem Polonię, cui etiam nūc parēt, inuocauerint.
 Quā rem suis infra locis exequemur. Lubicensis uerō senatus iam repōsi-
 tus, rempublicā administrabat: necdū tamen, priuatarū quisq; rerū suarū,
 possessionē tenebat. Nam per ānos octo multę sunt in urbe factę possessi-
 onū translationes: nec poterāt in sua causa sibi ius dicere. Placuit cōmuni
 senatus & ciuū uolūtate, ut cōpromitterent, in uicināz urbiū, ad hoc spe-
 cialiter missos oratores. Venerant de Hāburgo, Rostockio, Sundis, Lu-
 neburgo, Wismaria, Gripeswaldo, ad hoc missi cōsulares: Sedent in cō-
 sularibus subsellijs, missi ciuitatū oratores: Stat una ex parte senatus Lu-
 bicensis: ab altera ciues ipsi: modeste impetunt iusticiam de suo poscētes.
 nec minus ciues pro sua parte respondent: aut se coemisse expēsa in publi-
 cos usus pecunia: aut aliūde iusto titulo peruenisse in suam possessionem
 quod uēdicabatur. Tanta erat rerum intricatio, tanta perplexitas: ut unū
 uersa quindena in eius rei discussione cōsumeretur. Diligenter auditis im-
 petitionibus, pensatisq; responsionibus, & quę quisq; in auxiliū sui iuris
 adducebat: conuenit inter arbitros, ut rem qualitercūq; componerēt: con-
 stitutis pēnis in eos grauissimis, de uoluntate partiū, qui rebus cōuentis
 aliqñ niterētur cōtrahere: omnibusq; iam, prout res passa est, compositis in

H ij

Gdanū reā
cens urbs.Cōsularꝝ fu-
gic plebis sal-
uiciam.XVIII ple-
bei cedunt
gladio.Quę olim
Gdanī faciesSenatꝝ Lub-
icēi repolitꝝ.Cōpromis-
um in uici-
nas urbes.

Trāsgitura

Princeps uictoriosus. sua redierunt. Quo tempore Vlricus dominus Stargardię, princeps alias optimus, in armis promptissimus, & ad uictoriã foelicissimus, sepe parua manu maiores fudit copias: Inklusus sepe hostiũ agminib⁹ elabatur. Erat magnitudini animi, comes dexteritas: sed qui armis uinci nõ potuit, fraude suorũ (ut fama est) toxico perijt. Per idem tempus Conradus Bonow, pastor ecclesiã Sundis: cuius occasione, grande, quod diximus, malum cõcrematorũ in ea urbe sacerdotũ, prouenerat: ab Degenardo Buggēhagen, uiro militari primario eius terrę, quẽ Marſcallũ uocant, cęsus interijt. Armis enim pugnās armis occubuit, ad uerbũ de ore ueritatis. Hoc est illud tempus anni .XVII. in nouo seculo, quo diu tentata, & magnis sumptibus & laboribus intentata, pax ecclesię catholicę redibat: electo in summũ pontificẽ Martino, prius Odone, cardinali de Columna: uiro ad omnia probatissimo: qui per annos .XIII. unicus & indubitatus pontifex, rexit ecclesiam sanctam Dei.

• CA. XXVII.

Laic⁹ cętauit facere officium pbr̄i. In Bohemia iam crescentibus malis, in id temeritatis hæretici peruenerũt: ut confusis ordinibus in ecclesia, laici se administrandis sacramentis ingererēt. In ipsa urbe Praga, inuentus est hæreticus, ordine laicus, artificio sutor, qui non cedens sacerdotibus, cępit atrectare dominica sacramenta. Wentzlaus rex, alias ignauissimus, cũ hoc audisset, magno lætargo excitatus, aliquãdo se cõmouit, nam captum sacrilegiũ, igne iussit concremari. Mons est Bohemię: Cudwis uocant: in cuius opidũ uenerat miles hæretica sorde maculatus: ecclesiã ingredit, ad sacrũ misterĩũ, ut magis irrideret q̄ ueneraret: Sacerdos sacro sanguine iam accepto calicẽ cõstituit in cornu altaris: accedit miles, calicẽ aufert & cum turba famulorũ, tabernã gratulabũdus ingreditur: lucratur aliquot di erũ impendiũ. Prim⁹ hauriēs de calice, socios inuitat in id ipsum. Ita ludibrio sacra uasa habuere, irridētes. Sequutus moerēs presbyter, obuiũ habuit germanũ fratrem suum. Sciscitat ille, quid mœst⁹ esset. Audit dei cõtemptũ, & militis insolentiã: Consolat fratrem: non se gustaturũ panem, priusq̄ dei iniuriã uindicare: Socios laboris interpellat, qui in fodiēdis mineris operant: durum a stirpe genus: Spontaneos ad ulciscendũ Dei & ecclesię cõtemptũ habet: Obseruat militis exitũ de taberna. Adorit prim⁹ sacerdotis german⁹: cur de altari deq̄ ecclesia sacrũ calicẽ in Dei cõtume liã, & germani fratris iniuriã, abstulisset: ille nec respondere dignat seruili homini. Corripit mox inuasor gladiũ & militẽ obtruncat. Famuli necē dñi uindicare conati, ad unum omnes, uiri uiginti opprimunt. Octauus decim⁹ erat ann⁹ in hoc seculo: cũ in urbe Lubica, qd sepe ante & post, solēnis erat conuētus oratorũ, ab urbib⁹ de cõmunionē Hãse Teutonicę: de Westualia, deq̄ Traiectesi diocesi: de Saxonia, deq̄ maritimis Wãdalig, de Prussia, deq̄ Liuonia: sup reb⁹ mercaturarũ, in diuersis, quę tum quatuor floruerẽ emporijs, in Flãdria, Anglia, Norwagia, & Russia. Hi cum cõuenissent uiri prudētes, primũ missis e suo numero quibusdã in Daniã pertentariũt, res tum magno bello tumultuantes, componere: q̄ ciuitates Wandalicę (quod in Dania diximus) se iam rebus implicuissent, pro du-

Quatuor emporia.

cib⁹ Sleswicētib⁹. Sed nihil tum magnū ex ea legatione prouenit. Quod aut ad negociationes & mercaturas pertinet, multa cōstituerūt salutaria: de nauib⁹, deq³ nauigātib⁹, & negociationibus, de cōicandis priuilegijs, aut denegādis, deq³ alijs rebus, quę intercurrūt negocijs mercatorū: Ea q³ diligēter sunt redacta in scripturā: cuiq³ in suam ciuitatē datur exemplum cōstitutionū, recessus ipsi uocant: quos iustius statuta ac placita dicerētur: quia illis uelut legibus, utunt^r ad omnia negocia & causas, disceptantium in iudicio coram senioribus: qui cōcilio publico asciscuntur in locis memoratis: ubi est solennis mercium & rerum cōuectatio. Stapulam ipsi uocāt Emporiū dixere Latini: quib⁹ in locis cōmuniti sunt mercatores principum priuilegijs: quę communia sunt ei generi hominum de communione Hanse.

CA. XXVIII.

Ratislauia urbs est Slesię in solo Wandalico, modo regi parens u^o Vngarię: olim pertinebat ad Bohēmiam, cui est cōiunctior. In ea tum urbe, graui tumultuatione, populus patrib⁹ hoc tempore insurrexit. Aes grāde alienum, qualibuscūq³ ex causis cōtraxit ea ciuitas: uel in muris & propugnaculis extruendis: uel alijs rationabilibus ex rebus: quod cum cōmunitati detegeret, ut ope mutua releuaretur respublica: indignata plebs grauius patribus, excitato tumultu, deiçerāt eos ad ministracione: quasi qui priuatis impēdijs, publicā pecuniā insumpsissent: iussos abire domū, & publico abstinere. Nouum tum per tumultū populus creauit cōciliū, pro suo arbitratu: statuēs annuā in reliquū esse administracionē: quo honor magis per multorū ciuiū capita crebresceret. Arbitrati sunt perpetuū cōsulatū, nō esse aliud, q̄ occultā tyrānidē: quę se aliquñ cum magno ciuiū proderet incōmodo. Qui uero creati fuere noui consules, cum cernerent debita legitimis ex causis conflata, nec posse ciuitatē ex his emergere, nisi cōmuni, per omniū ciuiū capita, instituta collecta: idq³ iustis rationib⁹ ciuib⁹ persuadere conati: extrema sibi mala exciuerunt: nam cōciti plebei ea re in furorē, ad unū omnes crudeli cede maçtāt. Sigismūd⁹ rex ubi illi res innotuit, magna suorū manu urbē ingredit^r: Circūstūt eū scemine eiulātes, q³ mariti innoxij indigna sunt cede perempti. Mouit regem atrox facinus, & exempli pernicies, si impune hoc illis esset: mouit iustus dolor sceminarū gementiū. Iam cōperta habuit nomina noxiorū, qui eius fuissent principes factionis. Iubet omnes in prætorij euocari, & latitantes extrahi de latibulis: deliberās, quid de illis ageret. Discreuit aut facinora singulorū, compertū habens, nō pari esse gradu noxios omnes. Vingtifex extractos, publico iussit damnatos cedi gladio: ceteros, pscriptiōne damnauit: & ex primorib⁹ urbis nouū ipse delegit cōciliū: cui facultatem administrandi solitā attribuit.

CA. XXVIII.

Olislaus per hæc tempora Polonorū rex, tantā infideliū multitudinē iussit baptisari: ut pro numero eorū, nec nomina reperiret, quę imponeret singulis. omnib⁹ eiusdē uillę maribus, unū dedit: sceminis item unū: ut discrimina inter se sortirent^r: nec sic sufficere nomina uidebant^r. Turcorū gentis eam fuisse multitudinē tradūt annales, nam ea

Coitates
Hāsa faciū
statuta.

Stapula &
emporiū idē

Tumultus
Vratislauię

Popul⁹ creat
nouū cōsula
tum.

Plebs necat
nouos cōsules.

XXVI. ca. si
gladio, alij
proscripti.

Multitudo
adbaptisari

tempestate cōfracta uidebatur potētia Turcorū, capto Imperatore eorū ab
 Tamerlane, filiūq; uaria sorte dispersis: & ideo Christianis tum principi-
 bus, aperta uidebat ad uictoriā uia. Vnde factū est: ut Sigismū d^o quoq;
 Vngarorū & Ro. rex tam crebros de illa gēte, duxerit triumphos. Quo
 tēpore, Hussitē in Bohēmia heretici, de morte sui magistri furētes, eamq;
 uindicare in fideles catholicos statuētēs: in ipsa Praga facto cōcursu, per
 agmina inuadūt fideles: Cartusiam appropierant, quos reperere perimūt:
 ipsam a fundamētis euertūt. Idē in omnia religionū loca factita uere: nulli
 parcētes etati, aut sexui: ut erat genus Bohēmorū semper ferū & crudele:
 nūc aut accedēte perfidia heretita, adeo incruduit: ut intolerabile fiat uni
 uersis. Magno semp odio, religiones illi heretici prosequunt: infestis ante
 oēs fratrib^o Prędicatorib^o & Minorib^o: quorū opera perisēse magistrum
 suū Cōstantię querunt. Magnā Christiani sanguinis uim, p̄fuderūt: ma-
 gnā Christi sanguini iniuriā intulere quotidie: magnā reliquis sacramētis
 cōtumeliā. Conciliū Pragēsis urbis publicū, obuiā ire malis initio cōten-
 dit: principib^o nouę factionis clam in prętoriiū euocatis: primū uerbis pla-
 care, & ad sanā mētē reducere cōtendūt: quo frustrati, spiculate immis-
 so iubēt p̄ccnas sumere clāculo illis obtrūcādis. Cruor, qui per canales ma-
 nauit, p̄didit: Vbi innotuit esse cęsos, populares occurrūt: & ipsos patres
 nisi fuga sibi cōsuluisent, ipso oppressissent in prętorio. Cęforū corpora
 feretro imposita, sustulerūt in humeros, circūferētes, quasi Christi marty-
 ribus laudes cōcinūt: Hi sunt sancti, qui pro testamento Dei sua corpora
 tradiderūt. Frater erat quidā Augustinēsis: qui nimio zelo ferueret in no-
 uam heresim diuulgandam: hunc uiri fideles clam de medio sustulerunt.
 An^o nacta caput occisi, circūtulit, & hereticorū turbā ad arma conuiu-
 it: ut in tumultū uersi, scuirent in omnes fideles. Multa tum ac uaria pręlia, sunt
 facta in gentē perfidā. Duces Saxonię, Marchiones de Misna. Colonię-
 sis, Treuerēsis, Mogūtin^o, archiepiscopi, aliqñ diuisim, qñq; iunctis agmi-
 nibus, in perfidos sunt inuētī, sine magno fructū. Ipse Romanorū rex Si-
 gismundus, iam malis coactis, per magnū tēpus, par euertēdis non fuit.
 Fama est principes Teutonicos, aliquāto seriōsi^o rem aggressuros: si quas
 bello terras occupassent, iure gētū tenere licuisset: sed non patit regnū la-
 cerari rex: testatus suū esse patrimoniū, qd alienigenis permittere, nec uel-
 let, nec liceret: Si pro Dei gloria, & honore orthodoxę fidei, militare con-
 stituerēt, esse paratū illis in cęlo premiū: se quoq; non ingrātū futurū, his
 qui pręcipuā operā impenderēt, edomādīs ceruicib^o p̄fidorū. Heretici mi-
 ra uli fortuna, aut pares, aut superiores cōfligētib^o euasere. Rodulph^o dux
 Saxonię, cum aliqñ inter proceres Bohēmorū, defensores nouę sectę, de
 mādato regis uerbū faceret: ut ad meliorē eos sentētiam reuocaret, breui
 post moritur: signis extantibus in corpore sumpti ueneni: qd illum toxico
 peremisse Bohēmi putarentur.

CA. XXX.

Dux Saxo-
 nię toxicat^o
 Duces Mag-
 nopolis in
 Marchiam

Ohānes interea & Albertus duces Magnopolēses: Eric^o dux Sa-
 xonię inferioris, cuius germanā Iohānes teneret coniugē: exerci-
 tu cōtracto peditū, equitūq; duxit in Marchiā Brādēburgēsem

Aderat illis Otto dux Stetinēsis, copijs nō cōtemnēdis. Erat autē expediti
 onis causa: ut Iohānē Stargardię dñm uinculis eriperēt: captū autē tenebat
 Marchio memorat⁹. Erat enim perpetua illis palestra, principat⁹ Stargar
 dēsis: de quo sine fine luctabant. Cum Marchiā Brādenburgēsem sub Si
 gismūdo teneret Iodocus Morauie princeps, cōmēdauit illā abiēs Iohāni
 & Vlrico fratrib⁹, Stargardię principib⁹. Marchię porceres, cum inuide
 rent: trāscūtē Iohānē, cum ad Iodocū Marchionē, p̄ficiscerēt, capiūt, & in
 arce Plawe septē annis captū detinēt: donec magno se lueret ere. Eius q̄q̄
 fili⁹ Iohānes, cum in eosdē pugnaret hostes, capit ad uillā Koblanke, & in
 captiuitate p̄māsit annis nouē, ad tēpora Iohānis, qui Friderici marchiōis
 erat fili⁹: qui accepta non parua auri mole, captū laxauit. Sed in hac quā
 dicim⁹, expeditione, laxari nō potuit. Ne tñ frustra uenisse uiderētur: opi
 dum Strutzeburgū, obsidione cingūt, oppugnātes: Ciues interriti, cū ha
 berēt etiā militarē manū secū inclusam, defensionī insteterūt: quotidie mu
 ris inambulabāt, omni telorū genere superne iacto in hostes: Bōbardas ali
 quot in propugnaculis habuere: uno sæpe ictu uicenos oppressere: ita ut
 laxare oblidionē cogere. Et qui paruulo in opido oppugnādo nihil p̄
 fecerūt, animos posuere, maiora p̄tēdādi: retroq̄ ducētes agmina sua, sine
 magno fructu redierūt: cum nō paruū suorū accēpissent detrimētū: Mar
 chiā tum habuit cōmēdatā ab Impatore Sigismūdo, Frideric⁹ Burgrauī
 Nurebergēsis: qui hoc beneficiū p̄meruit, defuncto sine prole Wilhelmo
 monoculo Misnēsi: cui⁹ principat⁹ trāsiuit tum ad filiū fratris: a quo iā in
 ducē Saxonie creato, trāstulit Impator Marchionatū ad dictū Fridericū
 & p̄seuerauit in ea domo Marchionat⁹, ad nostra tēpora: diuti⁹, ut confi
 dit, p̄māsur⁹. Hic est ann⁹. XVIII. post mille quadringētos: cum palla
 diū Rostockcēse, & publica achademia, gymnasiū literarū, per Martinum
 .V. Sūmū pōtificē cōcederēt. Principes ipsi Iohānes & Albert⁹, ecclesi
 as p̄misere, magistris distribuēdas. Senat⁹ urbis cōstituit annua stipēdia
 legētib⁹. Multi ex uicinis cōtulere nō pauca, in dotē eiusdē palladij priui
 legiati. Sed ea nō diu p̄māsit ordinatio, surgēte noua tumultuatiōe in ur
 be: q̄d suo tēpore dicem⁹. Quo tēpore Frideric⁹ Brādēburgēsis marchio
 in Wandaliā duxit exercitū: memor, q̄ paulo ante, a Magnopolēsi⁹ sua
 esset impugnata ditio. Accessit altera causa: ut arcē Gorlose, latrociniorū
 fautricē, aut captā euerteret, aut deditā in possessionē caperet. Nec eum fe
 fellit expectatio sua. Captā em̄ euertit, & in ducē quoq̄ Stetinēsem eadē
 expeditione duxit: captūq̄ opidū insigne Tāgermūde: quod ad ducē per
 tinebat, suę fecit ditiois, ab inhabitātib⁹ olim hereticis, hoc opido cogno
 men accessit: ut discrimen esset ad illud quod eiusdē nominis ad Marchiā
 p̄tineret. Lubicēses tum ciues, cū pyratē tenerēt infestū mare, ab Holsatis
 qui tum Danorū regi cōsfligerēt, immissi: ipsi quoq̄ stipēdia uios misere in
 mare, qui incolumē nauigationē p̄staret mercatorib⁹. Cōtulere manus
 satellites pyratū: uicti pyratē fugā ineunt. Insequuti sunt Lubicēses in sa
 crū (quē uocāt) portū. Est autē opidū maritimū Holsatię: coggerūt nauib⁹
 relictis terrā petere. Nec quieuerē Lubicēses, quo min⁹ & ipsi in pedes cō

Iodoc⁹ mar
chio.Capitur pri
ceps.Relaxatur
captus.Dissoluitur
obsidio.Translatio
marchionat
tus.Ereclio studij
Rostockcēn.Marchio in
Wandaliā.Euertit arcē
latronum.Lubicēses in
pyratas.

xxij. pyratæ
gladio cæsi.

Heretic⁹ cō-
buritur.

Arx Pragen⁹
recuperatur

zeucho si-
mulat poeni-
tētiā.

zeucho tra-
ditor alienat
arcem.

Pulchra arcis
recuperatio.

Arx Berger-
dorp dedit.

Groningēn⁹
in uicinos.

Author ridet
Phrifonū li-
bertatem.

iecti, opidū ingrediunt. XXII. ex fugacib⁹ capiūt, ceteris dilapsis. Publico iudicio accusatos, de pyratice cōuincunt, gladiū perpetiunt ultorē. Capitaneus Lubicā aduehit, ibiq³ poenas psoluit legib⁹. Venerat ea tēpesta- te de Praga homo heretic⁹ in diocesi nat⁹ Bremēsi, opido Vorden: appli- cuitq³ Magdeburgū, semina pfidię sparsur⁹: detegit archiepō Guntero: capit⁹, & examinat: cōpert⁹ est, qualē eū rumor detulit: cōuictusq³, cū pri- nax pmaneret, degradat⁹, curię seculari, & igni tradit⁹ euolauit. XXXI.

Igismūdu rex, cū fortiter instaret Hussitis, arcē Pragensē, quā pridē occupauerāt, de manib⁹ eorū eripuit, & in mōtib⁹ Cudwis- castra fouēs, parabat ducere in ceteros fidei desertores. Venerat eo ad regē uir militaris Zeucho, probatę apud regē fortitudinis: qui de- cept⁹ Hussitarū errore, perditę pro illis agebat: sed apud regē simulauit poenitētiā: pstratusq³ ueniā postulauit erratorū. Rex nō suspicat⁹ subesse fraudē: nō difficiles illi habuit aures: nec magnas obtēdit recōciliationis cōditiōes. Reccept⁹ est in gratiā, q³ uir fortis esset, & ut cōspiciuus esset ce- teris, cū lris & mādatis mittit⁹ a rege, ad custodiēdā arcē Pragēsem, in qua multa erāt cōgesta, ecclesiarū & monasteriorū preciosa ornāmēta, sacre ue- stes, ac uasa. Ille uir bon⁹, audacissim⁹ latro, itinere medio magnā cōflauit: manū perfidorū: pfectusq³ Pragā petijt arcē, & exhibitis lris regis intro- mittit⁹ cū omni suorū manu, mox enicit quos reperit custodes: sanctorū reli- quias igne cōcremauit: aurea, & argentea uasa, uestes sericas, & quicquid erat preciosum, inter suos diuidit: arcēq³ tuet⁹ aduersus regē, pro quo cre- debat aduenisse. Sed fraus fraude cōpensatur. Abierat aliqñ Zeucho in longinquū, relictis arcis custodib⁹, quib⁹ fidebat. Io. Polentz de Lusatia cū sciret illū abijisse: armis, uestib⁹, equis, signis militarib⁹, se per omnia si- milauit Zeuchoni, arcēq³ petēs, poscit intromitti. nemo suspicat⁹ est, pre- ter Zeuchonē esse aliū, q³ ad omnia signa cōstarēt, intromissus, pro rege recipit arcē: eadē arte usus, qua illā Zeucho regi abstulisset. XXXII.

Vbicēses, & Hāburgēses ciues, iūctis armis, hoc tēpore arcē Ber- gerdorpe oppugnauere: q³, ut in Saxonia diximus, clam multa inde latrocinia, & excursions fieri dicerent, per publica itinera. Equites habuisse ferunt DCCC, pedites duo millia. Opidū facile captū diripiūt: apparatus arcē oppugnādi faciūt: nec poterat uiroq³, licet fortiū, qui arci preerat, instātia tueri eā, ab tātis impugnātiū uirib⁹. Dedita arce potiūt, postea q̄ ad extrema uenerūt, qui custodiebāt. Mox in Ripēborg ductū est: quę arx, alteri lōge impar, multo poterat min⁹ resistere ueniētibus. Vtraq³ potiti: ipsi gubernatores duarū urbiū, alternis immittūt pre- fectū, mutatis per sextū quēq³ ānū uicib⁹. Per quę tēpora Groningenses in suę gētis, opida duxerūt, Lewardiā occuparūt, Scauriā oppugnarūt & in suā potestātē redegerūt: iustū preferētes imperiū in eos. Mira Phri- sonū uanitas: libertatē preferūt fabulosam a memoria Karoli Magni: cui⁹ lras se tenere iactitāt: sed exēplar earū lrarū, adeo ridiculū, ut nullā fidē, sed cachinnū faciat. Ita ab ānis, qui ānotant, a psonis, quę in testimoniū cōsi- gnant, tumultuariū est: fictor lrarū, q³ ille fuit, preter uolūtātē mētiēdi,

nihil uidetur habuisse. Emendicatū exemplū apparet, de quibusdā literis quas Karolus, III. dedisse uidetur ex alijs. Nam principes, qui pro testimonio inferuntur: non Magni, sed quarti Karoli tempora recordantur. Sic gens uetusta, & si uolunt, fortis & honorata: preconē suū efferat, Cornelium Tacitū: qui illorum recordatur in temporibus Neronis, & cum laude commemorat: quod eorū oratores donati sunt, a Nerone ciuitate: cum delectaretur, libero eorū iudicio, & facto. Viderunt enim in cōfessu principū gētē peregrinā: & cum interrogassent, quid sibi uellet peregrinorū cōfessus: essetque respōsum: hoc fidei prestitū ei⁹ gentis, a qua missi uenerāt, tum Phrisios, sua spē assedisse, preferētes: nullā esse gētē, Germanis fidei prestantiorē: eoque delectatū Imperatorē, eos insigniter donasse. XXXIII.

Tacit⁹ precō
Phrisionū.

Germani fr̄
de præstāt.

Arslaus dux Wolgastensis, Degenardū Buggenhagen, uirū militarem, primariū eius terrē, qui (ut supra diximus) Cōradum Bonow Sūdēm pastore, & turbatore oppressit, ad epulas inuitauit: quas in quodā molēdino iussit apparari. Euocati eodem, duo Sundensis opidi procōsules, non uenere quod fortasse quid ageret suboleuissent. Non insimulamus principē prodicionis: sed exitus declarat, non fuisse illū ignarū machinamēti. Venerat Degenardus, & cum principe suo cōuiuāt, nihil malī suspicatus. Inter epulas, uenit ex familia principis, qui diceret, magnū adequitare globum armatorū. Mox cōsurgens Degenardus, quod erat, suspicatur: uindices uenire necis nuper a se peractē. Vbi parat abitū, a quodā astante percussus in caput ense, cecidit. Irruere armati, & in conspectu principis, mox iacentē oppresserūt. Fama uolat in urbem: mox ex urbe in cēsi arcem mittitur nūcius, de nece domini: & ut diligēter tueant, moniti sunt arcis custodes. Nec diu post, uenit Degenardi cēsi scutifer, cum ualida manu, missus a principe: ut arcem Wolde dictā, eius nomine, acciperet in potestatem. Sed exclusus, frustratur: cum essent (ut diximus) arcis custodes premoniti. Quo etiam tempore, Iudei per Bauariam, arma, pecuniasque, subministrauere Bohēmis hereticis: quo promptius infestarent fideles catholicos. Gaudiū erat in foelicium, & perditorū hominū, quod Christiani mutuis se uiribus attererēt. Sed Fridercus dux Bauarię, re cōperta, Iudæos omnes captos, misit in carcerē: rebusque exutos, docuit alienis malis non gaudere, nec insultare Christianis. Nam bona eorū omnia, que non pauca fuere, iussit ilico confiscari. XXXIII.

Cōuiuūt lū
gubres.

Militaris trū
cidatur.

Arx trucidat
ti seruatur.

Iudei gau
dēt de Bohē
insultu.

Cōfiscat bo
na Iudęorū.

Vrabat per ea tempora bellum, inter Danorū regem Ericum, & duces Sleswicēses. Hamburgenses tum pro suis, ut debuere, zelantes principibus, immiserat mari duodecim ex grandioribus naues: Propria sorte nauigabant spontanei quicque: sibi habituri, quicquid lucrarent: nec a quoque stipēdia accepturi. Littus occiduū Iutię infestum fecere: obuiā Danorū manū cōfligentes superauere: dimersis tribus ex eorū numero nauibus: in quibus non pauciores ducētis, ex Dania perierūt. Interim Hēricus dux per terrā duxit in Iutiā: populabūdus ubique ingredit: opida gre multauit, cum redimerent incendia & prædas: uille per agros direptæ sunt: multi ex incolis, qui ditiores putarentur, abducti captiui,

Hābugēses
superāt Da
nos.

Arx Pragen
expugnata
p Hussitas.

ut in tempore excussi, redimerent gre suo captiuitatem. Interim Bohemi
Hussite: cum ex arce Pragensi ab regijs infestarētur, obsidione cinxerunt
& expugnauerūt arcem memoratā: Omnem regis familiam crudeli necē
peremerunt: & suis impositis, presidium firmauerunt. Rex ubi comperit,
magna suorū stipatus manu, ducit in perfidos. Illi cōcepta audacia, cum
etiam deforis auxilia non deessent, ad regē exeunt preliaturi: aciem illi op
ponere ausi. Gaudet ille foras prodijisse temerarios, quos in urbe opprime
re difficulter potuit, confidit in acie casuros. Sed illi, ferarū immanium in
morem, prosiliunt: regiq; incumbūt uiolenti, & q̄ putabātur fidentiores.
Cadunt utrinq; plurimi: sed maior fit strages regionē. Ita diaboli milites,
catholicis etiā tum preualuere Christianis. Ferūt supra decem in eo pre
lio comites tum oppetisse, cum innumera manu militum, ac militarium si
mul & gregariorum pedittim.

CA. XXXV.

Milites dia
boli uincūt.

Arx expū
gnatur.

XVI. rotati.

Cad. et co
rio insuitur.

Septuē Husi
tas.

Misne mar
chiones in
Hussitas.

Hostes pō
nūt captiuos
ad murū.

Vndēses ac Gripswaldēses ciues, cum ferēt indignissime necem
optimi, & eis amicissimi uiri Degenardi: nec essent in ei⁹ cognati
one qui uindicare: arma corripuit: arcē oppugnāt, captāq; dila
plis prius parricidis, cōmuniunt: breuiq; interposita mora, Meserow, quo
se cōtulerant memorati sicarij, ducūt: cingunt, oppugnant. Vbi uidet loci
dominus, iam pene captum fortalitiū, lacum qui adiacebat pertrāsire lin
tre, ut elaberetur, conatur: Sed nauicula non ferebat armatum: Euerfa de
mergit, armis grauem. Sedecim in arce capiūtur, qui in urbem protracti,
publico iudicio cōdemnati: cum prius alligati equorū pedib⁹ per urbem
traherētur, rotis excarnificātur. Cadauer nuper demersi militaris, iam pe
ne corruptum, corio insuitur, & rota suffixum: uolucrib⁹ cœli ponitur ex
edendū. Ita memorabili exemplo, necē amici militaris persequuti sunt ci
ues. Interim Hussite Bohemi, miris per regnum seuicij debachati, in ca
tholicos ferebātur. Exusta opida, direptæ urbes, & uici: ecclesie cōcrema
te, monasteria omniū ordinū, quib⁹ infestiores fuere, penitus deleta. Sacre
uirgines cōstuprate. Occisi sine numero monachi sacerdotes: nulla uis ob
stitit. Sepenumero impares, maiorib⁹ superatis uirib⁹, uictores. Sigismū
dus rex, iam bello Turcorū magno per Vngariam implicitus, adesse non
potuit. Quocirca principes electores inuitauit, ut armis obuiam irent: ten
tatum est sepe frustra. Sepe magnis cladibus celi sunt exercitus catholico
rum: aliquoties & ipsi heretici superātur: sed semper ad arma cōsurgunt
fortiores. Iam mōtē Cudwis munitissimū, quē rex firmabat presidio, he
retici occupauerūt. Fridericus & Wilhelm⁹ Misne marchiones ualidum
in Bohemos exercitum, produxere: & trāsitis mōtibus, ad opidum Bru
xe, hostibus occurrerūt. Hic iam miserante deo, cum magna esset peracta
in perfidos strages: fugam inierunt, intra opidum se recipientes. Sequuti
principes, obsiderūt, & impedimētis bellicis adhibitis etiam oppugnaue
rūt. Vbi muri iam pene cessisse bōbardis uidebant: heretici, captos quos
tenuere ex catholicis, grandib⁹ affixere clipeis ut non nisi per eorū corpo
ra, muri confringerent. Calamitosi ut poterāt acclamauere: non sibi par
gendū dicētes, ut uindictam sumāt de hostibus Christianorū. Sed proue

nit, largiente Domino, & fortissimis uiris instatibus: ut opidū illis non le-
sis caperetur. Qui arma contra tulere, celsi sunt omnes ad unum. Sed hec
uictoria non confregit animos perfidorum.

XXXVI.

N perfidam Bohemorum hereticarum gentem: Martinus papa ple-
nissimis indulgentiis concessis, inuitauit principes, & omnes Chris-
tianos. Conuenit innumera ad diem multitudo equitum, peditumque
magnis ubique animis in eam expeditionem, Alij pecuniam, alij arma, alij reli-
quum apparatus contulerunt. Multi pro se misere equitum aut peditum, sub-
ministratis sumptibus. Conuenerant frequentes cum magnis agminibus,
principes: Solus Romanorum rex expectat: Ille moram excusat in Ungaria.
Sed tantę multitudinis exercitum, diu alere sine fructu & labore, infinitum
uidebatur. Placuit euocatis proceribus, etiam rege non expectato concilium
agere, super administrando bello. Dum in concilio deliberatur: incertum un-
de, ab hostibus, an per incuriam, tentoria principum, terribili incendio concre-
matur. Stabant stupetes, incerti, unde hoc malum oriretur. Dum trepidant,
arma & equos educere: emerere hostes ex uicino opido, Sachz, & impli-
citis catholicis fumo & labore, superuenerunt: & imparatis manus conferen-
tes multos perdidit. Ita magno molimine instituta expeditio: dum ca-
put desideraret, cessit in uacuum: periit impense, & opere plurime, nam qui
sibi fuga consulere potuit, satis tum erat fortunatus. Christiani uero prin-
cipes, omissis Bohemis, in se uersi: mutuis se armis lacerauerunt. Nam Fri-
dericus Brandeburgensis marchio, in Ludouicum Bavarie ducem conuertit ar-
ma, que in Bohemos comparauit: ingressusque terram ducis, obuia omnia
prostrauit: nec erat qui illi aciem opponeret: breuique magnam eius ducatus
partem bello cepit. Arces, opida, urbes, numero sex & triginta, in ditionem
marchionis, per id tempus concesserunt. Fuit per eam tempestatem in mariti-
mis regionibus, tanta aquarum inundatio: ut Deucalionis, aut Noe tempo-
ra in memoriam redigeretur. Non longe Dordracum, insigni opido Hollan-
die, magna pars terre palustris interijt. Sedecim ferunt parrochias cum
innumera populi multitudine, quod dictum quoque miserabile est, interce-
ptas. Monstrant accolę locum, mari per estum, ut solet, relabente. Magna
se per hec tempora, manus militariu uictorum, coggerat: ut non ad predam, sed
ad prelium exisse uideretur: equites centum & octuaginta: qui obseruato
itinere uentium cum mercaturis curruum, inter Albim & opidum Molne,
breues sibi nundinas constituerunt. Non potuit tantum agmen ire tacitum.
Premoniti Lubiceses, Haburgensesque, in armis erant oportunis locis ten-
dentes. occupauere uada & pontes, quibus redeundum uidebatur, eius gene-
ris mercatoribus: necdum enim uenerat in manus eorum optate merces: & iam
omnia uada audiunt infesta ab urbicis. Quid facerent uiri, alias audetissi-
mi, sed tum in casses pene coniecti numero longe maiori inclusi. Recto iti-
nere Loueborg petunt: Ericum ducem adeunt: securitatem postulant, & impe-
trant. Nam se in manus eius constituunt captiuos: ne sequentibus urbicis
consignentur. Venere armati ex urbibus memoratis: arcem cinxere Louen-
borg: hostes publicos reddi postulant. Dux autem ad se confugiētes amicos

Celsi Hussitas

Indulgentie
Hussitas.Principes in
HussitasTentoria cum
flagrata.Principes in
se mutuo.Aquam in
undatio.XVI. parro-
chie submer-
sas.Ericus dux
saluat predo-
nes.

Ducis rñsio. respondit, prodere se non posse: redeant pacati in urbes, se curaturum: ut militares illi de iusticia respondeant: amicamq; inter eos cōpositionem, se facturū pollicetur: Non acquiescūt, asserentes si publicos ille hostes tueatur, pro hoste habendum: cognitum esse, eadē seueritate, leges distringere receptatores latronū cum ipsis. Replicat dux: nihil illos perperā ægisse, quibuscūq; ex causis uenerint, cogitationis poenā mereri neminē. Cuncq; nullis uerbis exaturari possent urbici: Ericus dux de uoluntate hospitiū suorū, paciscit uitā & incolumitatē eorū: in quā rem, fide publica interposita, traduntur. Sed cum intelligerēt ex illis nōnulli, se in urbes deducēdos, suspectā habētes fidē ciuiū, q; sibi male cōscij essent, dilabūtur numero uiginti: ceteri diuidūt ex equo, inter ambarū urbiū armatos. Equi & arma, more militari, in distributione uenere satellitū expeditorū. Aliquādiu carcere macerati, dum, gre suo libertatem redimerēt, prestita securitate, de nō uindicādo, in sua quisq; sunt redire permitti. Erant uero ex Marchia, Prignissa, Magnopolicq;, quos illa uetus Wandaliæ natiuacq; conditio pertinacius, usq; in presens comitatur.

CA. XXXVII.

Praga infœlix. Praga infœlix domiciliū hereticorū, in se uersis manibus, cruentissimo prelio laborat. In urbe uereri, pro magna tum parte habitauere Teutonici: uiri fideles, & catholici, qui magnis sunt odijs hereticos noue ciuitatis infectati. Frater quidā ordinis Heremitarū Augustini, feruebat noua heresi: declamator ad populū eximi⁹: qui ubi libera uoce in urbe, etiā ueteri, ausus est heresim suam disseminare: nō passi cōsulares improbissimū hominē, capiūt: & cū quibusdā sectatorib⁹ suis in tenebras condunt, nunq̄ rediturū. Resciuit hoc alicunde uetula, sectatrix eius, que magnis clamoribus implebat urbē nouā: Sanctissimū predicatorē eorū fratrem Iohannē, a cōcilio ueteris urbis, esse indigna morte peremptum. Tumultuatur populus, & captis armis, urbem ueterē inuadūt. Recto itinere, pretoriū petunt, reposcunt predicatorē suum: & quos inuenierant per tumultū oppresserunt: Iniectocq; igne, domum ipsam publicam cōcremare contendūt: quiescentibus ad omnia uiris bonis, q; uiribus impares hominibus nequam uiderentur. Nam nisi deforis adiuuētur, infœlicius tentari bellū intestinū. Quo etiam tempore, urbibus maritime Wandalicq; nō modo in latrones, terra grassantes, uerum & in pyratas, mare infestū habentes, maior erat contentio. Multi se collocauerunt in Phrisiā & ex eius portibus incurrētes, quotidianā prædā fecere. Pertesi aliquādo Lubicenses, & Hāburgenses ciues, classem instruunt: Albi educunt: mille imposuere armatos, bombardas, & petralias, ad expugnāda castella secū duxere. Peruenerant ad uicina opida Dockem, ubi sciebant esse domiciliū pyratarū: In ipso littore excitarūt sibi iñdem magistri presidiū ex cespite congesto: quod nullis bombardis quateretur: Groningēses socia arma iunxerunt. Urbibus memoratis: pertesi & ipsi latrociniorū, que fierent per mare. Oppugnatur presidiū fortiter: ab his qui inerant, defenditur. Sed preualuere oppugnātes: captocq; & funditus euerso fortalicio, quadraginta quatuor uiros, qui pugne supererāt, publico gladio cesos, poenas legib⁹

Frater disseminat heresim.

Popul⁹ capit arma.

Urbes Wandalicq; in pyratas.

Domiciliū pyratarū in Phrisia.

xlviij. pyratæ gladio cesi.

dare coggerūt. Mox in uicinum opidum cōuertunt agmina. Pyrate cum audirēt exitum cōpariū suorū: fugam ineūtes, abeūt: opidum ingressi, urbici, reperiūt opimā prēdā: recognoscūt sua signa mercatores: Phrisones se alienos culpę clamant, sed tñ receptatores improborū, bonis omnibus nudātur: quidā etiam eorū capti abducūtur: sed postea incolumes remittuntur. Interea, qui pro ducibus Sleswici, infestabāt littora Danię, satellites, uunero quingēti opimā cernūt adnauigare prēdam. Rex arcē Flensborg, importatis armis, & cōmeatibus statuit cōmunire: ea inerant nauibus: Holsati aggressi naues capiūt. Danos in mare proturbāt: captas res, Kilonē inuehunt. Henricus aut dux, magna suorū, quāta potuit, maxīma collecta manu, arcem quā tum obsederat rex (Dorning uocāt) importatis cōmeatib⁹, quibus laborabāt, asseruauit. Nam aggressus obsidentes, deiecit duo pręsidia quę Dani erexerant: & ipsis cernentibus, frēdētibusq̄, quęq̄ uoluit arci inuenit: uictor reuersus: satis secur⁹ q̄ si nō fame, nuncq̄ armis expugnaretur arx, alias munitissima.

CA. XXXVIII.

In Lubicenses cōtinuere, ne Danico bello implicarētur: memo-
d res regalis in suos maiores propensionis q̄ illos uel solus restituisset in urbem. Sed cum satellites, qui regi militarēt, per mare sine discrimine prędarētur: inq̄ regno non satis tolerabiliter haberētur mercatores Lubicenses: iuncti ceteris Wandalię ad orientem urbibus, hostilia & ipsi nunciauere regi. Orientale ergo mare Lubicēses, Wismarienses Rostockcenses tutati sunt, in eos, qui pro rege nauigauere. Hamburgēses per Albim dilapsi, occidētale latus Iutię uastāt: inuētisq̄ nauib⁹, quas pri dem Dani ademerant Holsatis, ipsisq̄ Hamburgensib⁹: cum neq̄ anchoras, neq̄ uela, neq̄ reliqua armamēta, quę Dani cōsulto abstulerāt, haberēt, iniecto igne illas cōcremarūt, & littora uastātes Iutię, opimā prēdā retulere. In Baltico aut mari: q̄d a Baltia peninsula, nō balteo nomen habet: nam ea cōtinet (quod dixim⁹) tria regna aquilonis: Lubicēses, cum orientaliū urbium uiribus, grassantur in hostē. Iam rex, Hollandinorū magnas naues, quę ad anchorā stabāt in portibus regni, armare cōstituerat, & ciuitatū classi opponere, pręueniētes urbici, anchoris, uelis, & funalibus eas naues priuauere: quo inutiles regi essent. Cuncq̄ nō tum armis rex posset occurrere, tręugis cōstitutis, pacis curauit fieri mētionem: cōstitutoq̄ loco ac tēpore, cōuentum indixit: sed frustratio fuit, ut sepe ante. Consiliū erat regis, urbium cōmunitates lōgis & infructuosis grauare impēsis, ut exorto murmure, confurgeret plebs in patres. Pace interim foris cōstituta, diu intus illi tumultuarentur. Ita interpretati sunt plurimi tum regiam mentem.

CA. XXXVIII.

Olislaus interim Polonię rex, Jagail ante dictus & quod sepe cō-
b monemus, genere Letuanus: cum iniquā mētem, & alienū semper haberet animū, in fratres Teutonicos per Prussiam: quibus etiam magnam ditionis partem ademisset: Illi uero ab recuperādo suo nō quiescerēt: ipse tum rex uocato in societatem belli, Vitoldo, quē Alexandrum in baptismo dixere, fratruē suo, arma cōuertit in Prussiam.

Receptat
 res pyratarū
 bona perdūt

Holsati uicto
 res cōtra Da
 nos.

Lubicē ho
 stes regis
 Danorum.

Naues cre
 mantur.

Magnę na
 ues Hollā
 norum.

Vasū
 consueta

Rex Polonię
 malo aīo in
 fratres Teu
 tonicos.

Arx LokoW
obsidetur.

Vastatur ter-
ra Culmen.

Teutonici in
Poloniam.

Urbs Cul-
men. expug-
natur.

Rex obsidet
& petit pacē

Cōditiones
pacis.

Bellū interci-
pitur.

So. dux Mas-
gnopolensis
obijt.

in exercitu eius fuisse ducēta millia pugnatorū. Fratres ipsi uiribus & nu-
mero impares, animis etiam superiores sibi uisi, fixerūt castra ad riuū, un-
de hosti transitus erat. Cūq; hostilis exercit⁹ quotidie increfceret, nec iam
diutius sustineri posse uideretur, retro pedē fratres tulere: & transitu per-
missō, ad cōmuniēdas urbes & arces suas cōuertūtur. Transito amne, rex
obsedit arcem LokoW: sed ea tam erat cōmunita, ut nullam oppugnatio-
nem fomidaret. Cōsumptis in eo labore diebus octo, frustratus rex, soluit
obsidionem: duxitq; in arcē & opidū Resenburg. Habitatores loci diffusi
iam rebus in tuta exportatis, opidum reliquere. Arx erat pontificis: nec
ille defendere sisus, incustoditam reliquit. Rex suos in arce & opido collo-
cauit: ultra progressus omnē terrā Culmensē, igne ac ferro uastauit. In-
colē id ueriti, res omnes & pecora cum affectibus exportarunt in insulam
quā duo flumina Vistula & Treuenitz efficiūt: inq; eam multi cōmigras-
runt. Vada autē fluuioꝝ ita cōmunierāt, ut difficillimus fuerit hostib⁹ trā-
situs ad illos. Dum ita sequiret in Prussis Poloni: fratres exercitū octo mil-
lium expeditorū mittunt in Poloniā: qui egregie cōpensabat dānis dāna.
Immunita in regno ut sunt fere omnia opida diripiunt: munitiora expu-
gnāt, satis ubiq; prospere: Quinq; urbes oppugnatione facta cœperunt.
Cronē monasteriū, quod rex ipse in castellauit, exercitus fratrum expugna-
uit, cesso cum multis loci p̄fecto: solo munitionem equant. Interea rex in
Prussia Culmensē urbē expugnat, firmatq; suo p̄sidio, imposito: Ec-
clesiam maiore in castellū cōmunit: per domos canonicorū castra disparti-
tur. Magister autē, quātas potuit, uires cōtrahens, regē in ea obsedit urbe.
Quanto enim erat exercitus regis numerosior: citius erat expugnādus fa-
me: inq; eam necessitatem breui regē perduxit: ut prior pacis faceret mē-
tionē. Constitutis autē treugis copias magnas dimisere: Submissisq; uiris
prudētibus, rem omnem & cōtrouersiā his conditionibus pacauerē: ut
fratres duabus arcibus, quas in finibus suis, aduersus Letuaniā erexere,
Nesse, & Drauenburg, euersis, & demolitis, regi, duciq; in Prussia quo-
ties uellent iter permitterēt. Dura erat conditio: sed necessitas aliam non
habuit legem. Dum hęc agerētur, superuenere principes Theodericus ar-
chiepiscopus Coloniēsis, & Ludonicus dux Bauarię, missi ab electoribus
principib⁹: ut intercepto bello, de pace agerēt, instructi mādato regis Ro-
manorū. Hi renouatis tractatibus, reuocatisq; pactis prioribus, in tolera-
biliores rem redegere cōditiones. Quib⁹ per omnia firmatis, in sua quicq;
redierunt.

CA. XL.

Er hęc tempora, qui fuit ānus a Christo nato uicesimustertius, in
p nouo seculo, quadringētesimo dilapso: Iohānes dux Magnopo-
lensis, in arce Zwerino diem suū obiit: duos paruulos, relinques
Hericū, & Iohānē: quorū Heric⁹ ad nostra tēpora puenit: pater eorū prin-
cipū, qui nūc rebus p̄sunt, Magni & Baltasar. Sed tum paruuli sub ma-
tre Katerina educantur. Rerū autē gubernacula accepit Albertus dux,
Alberti regis filius: sed ea non diu tenuit, subtractus ex hac luce sine libe-
ris. Quo tempore, in Bohemia rebus semper in deteriora prolabantibus

heretici creuerunt crudeliter digrassati in omnes fideles catholicos: sed se
 uerius in religiosos; cum dicerent facticias religiones esse adinuentiones dia
 boli: unã esse uerã & solidã & syncerã, Christianæ pietatis religionẽ: quã
 in magno ecclesię monasterio, sub abbate Christo, omnes profiterentur in
 Christo baptisati. Obsederunt tum heretici magnis apparatib⁹ arcẽ regni
 precipuã Karlstein. Inerat cum ualido presidio Iohãnes Polentz, regis ca
 pitaneus: sed a fame illi periculũ imminabat: nec par esse potuit obsidẽtib⁹
 ut in aciem educẽs illis se obiectaret. Coangustatus ergo inuenit, qui solu
 ta obsidione cõmeatus illi importarent. Fridericus Misne, & Fridericus
 Brãdẽburgensis marchiones & Ludouicus dux Bauarię, tribus agmini
 bus adoriuntur obsidẽtes, & facto impetu in eos, aliquot milia fundũt: uer
 tuntq; in fugam obsidẽtes. Ita arx precipua, quę multa seruabat preciosa
 regni Romani insignia: quę illuc Karolus. III. inuexerat de manib⁹ perf
 dorũ eripitur. Quo tẽpore, Fridericus de Brãdẽburgo marchio, in Parl
 berg cum Alberto duce Magnopolẽse, de diuturno inter eos bello pacan
 do, colloquiũ habuit. Suberat belli causa q; militares finẽ non facerent de
 predationũ assuetarũ. Principi quidem suo se purgãtes. Alijs tamẽ inno
 cẽtię suę fidem facere non poterãt. Cõpertũ est, utriusq; principis cõsilia
 rios, non eque ad concordia laborare: q; quibusdã, pacis tempora, q; belli
 erãt grauiora. Hoc cum marchio comperisset: omni suorũ cõciliũ di
 misso: Idq; ex Alberto duce deposcẽs, solus cum solo, negocia pacis per
 tractauit: & conuenit inter ambos: ut Fridericus duas arces, Domze, &
 Gorlose, quas ex Magnopoli per bellũ acceperat, de benignitate redde
 ret: filiamq; paruulã illi coniugẽ desponderet: Iohannẽ tñ iuniorẽ Sargar
 dię dominũ, quem captũ tenuit, necdũ relaxauit: pretensis quibusdam ex
 ratione causis: ut in alterũ diẽ hoc seruaret. Erat tum bruma gelidissima:
 quę usq; adeo mare cõstrinxit: ut equites mare transirẽt ex Prussia Lubi
 cam: littoralibus credo locis constrictũ mare, iter prebuisse terrestre. Nã
 medijs in fluctibus raro est tanta quies ut constringi patiatur.

FINIT LIBER X.

INCIPIT LIBER XI.

m Agnopolensis insignis Wãdalię ducatus, per Albertũ
 ducem Alberti regis filiũ, administrabatur: Nam nepo
 tes eius, ex Iohanne fratruale, Henricus, & Iohannes, im
 puberes tum fuere: educati sub matre Katerina. Alber
 tus aut, uix exacto anno, a die desponsatę sibi impuberis
 puellę, diem suum obiit. Intacta puella rediit in paternã
 domũ, ad patrẽ Fridericũ marchionẽ. Opidũ Witten
 burgũ cum pertinentijs, donatione propter nuptias, habebat deputatũ.
 Sed qm̄ in sponsalibus res hesit, nec est peruentũ ad nuptias, arbitrati sunt
 Magnopolẽses, donationẽ factam non cõstare. Est enim propter nuptias

Hussite seque
ri in religio
sos.Arx karlstein
obsideturTria agmina
in obside
tes.Pax fit per
solos dissidẽ
tes principesMira maris
cõgelatio.Inanis dona
tio propter
nuptias.